

Izdevums
latviešu valodā

Informācija un paziņojumi

60. gadagājums

2017. gada 17. augusts

Saturs

I Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi

REZOLŪCIJAS

Reģionu komiteja

122. plenārā sesija 2017. gada 22. un 23. martā

2017/C 272/01	Eiropas Reģionu komitejas rezolūcija – Eiropas Reģionu komitejas prioritātes Eiropas Komisijas 2018. gada darba programmai	1
2017/C 272/02	Eiropas Reģionu komitejas rezolūcija par tiesiskumu Eiropas Savienībā no vietējās un reģionālās perspektīvas	8
2017/C 272/03	Eiropas Reģionu komitejas rezolūcija “Sekas, kādas vietējām un reģionālajām pašvaldībām rada Apvienotās Karalistes nodoms izstāties no Eiropas Savienības”	11

ATZINUMI

Reģionu komiteja

122. plenārā sesija 2017. gada 22. un 23. martā

2017/C 272/04	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Virzībā uz ilgtspējīgu ES pārtikas politiku, kas rada darbvietas un izaugsmi Eiropas reģionos un pilsētās”	14
2017/C 272/05	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Veselības aprūpes sistēmu integrācija, sadarbība un veikspēja”	19
2017/C 272/06	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Pārdomātas specializācijas stratēģijas (RIS3): reģionālā ietekme un reģionu sadarbība”	25

2017/C 272/07	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Rīcības plāns par Sendai ietvarprogrammu katastrofu riska mazināšanai 2015.–2030. gadam. Uz katastrofu riska novērtēšanu balstīta pieeja visās ES politikas jomās”	32
---------------	--	----

III *Sagatavošanā esoši tiesību akti*

REĢIONU KOMITEJA

122. plenārā sesija 2017. gada 22. un 23. martā

2017/C 272/08	Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Lēģislatīvi priekšlikumi par Kopīgu centienu regulu un LULUCF regulu”	36
---------------	---	----

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

REZOLŪCIJAS

REĢIONU KOMITEJA

122. PLENĀRĀ SESIJA 2017. GADA 22. UN 23. MARTĀ

Eiropas Reģionu komitejas rezolūcija – Eiropas Reģionu komitejas prioritātes Eiropas Komisijas 2018. gada darba programmai

(2017/C 272/01)

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA (RK),

ņemot vērā:

— savu 2015. gada 4. jūnija rezolūciju par prioritātēm 2015.–2020. gadam un 2016. gada 8. decembra rezolūciju par Eiropas Komisijas 2017. gada darba programmu,

— 2012. gada februāra protokolu par sadarbību ar Eiropas Komisiju,

1. uzsver, ka ir vajadzīga tāda Eiropas Savienība, kas spēj atjaunot iedzīvotāju uzticēšanos Eiropas projektam, Savienība, kas vairāk darbojas pēc augšupēja principa un tā, lai rastu samērīgus, efektīvus un savlaicīgus risinājumus galvenajām kopīgajām problēmām, ko pilsētas, reģioni un valstis vienas pašas nevar atrisināt;

2. apņemas dot ieguldījumu pārdomu procesā par Eiropas nākotni, šim nolūkam izmantojot arī RK atzinumu par balto grāmatu par Eiropas nākotni un vietējās pašvaldībās organizējot pilsoņu dialoga pasākumus, kuros apspriest tām būtiskus Eiropas nozīmes jautājumus;

3. sekos norisēm, kas saistītas ar Apvienotās Karalistes lēmumu par izstāšanos no Eiropas Savienības, pievēršot īpašu uzmanību konkrētām problēmām, kuras ietekmē vietējās un reģionālās pašvaldības visās pārējās 27 dalībvalstīs, un no vietējā un reģionālā skatpunkta analizējot jautājumus, kas saistīti ar turpmākajām ES attiecībām ar Apvienotās Karalistes vietējo un reģionālo pārvaldības līmeni, tostarp ar decentralizētajiem reģioniem;

Nodarbinātība, izaugsme, ieguldījumi un kohēzijas politika

4. uzsver, ka steidzami ir jāizstrādā ES ilgtermiņa stratēģija, kura nomainītu stratēģiju “Eiropa 2020” un kuras mērķis būtu nodrošināt gudru, ilgtspējīgu, iekļaujošu, noturīgu un konkurētspējīgu izaugsmi, kā arī sniegt norādes attiecībā uz Eiropas pusgadu, ES daudzgadu finanšu shēmu un ES politiku;

5. norāda arī uz nepieciešamību ņemt vērā ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM), kas izvirzīti Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam, kuru atbalsta Komisija; šajā sakarā aicina pārskatīt daudzgadu finanšu shēmu, lai stratēģiju “Eiropa 2020” pakārtotu ilgtspējīgas attīstības programmai 2030. gadam, kā arī pārskatīt galvenos virzienus, ņemot vērā jaunus IAM;

6. atgādina Eiropas Komisijai, ka ir vajadzīga Eiropas stratēģija demogrāfijas jomā, kurā piedāvāts visaptverošs, saskaņots un iekļaujošs risinājums demogrāfiskajām pārmaiņām, un ka jāparedz tai pietiekami finanšu līdzekļi, lai ar šo finansējumu risinātu attiecīgās problēmas;

7. sagaida, ka priekšlikumā par daudzgadu finanšu shēmu (DFS) laikposmam pēc 2020. gada, kas Komisijai ir jāiesniedz līdz 2017. gada beigām, tiks gādāts par to, lai ES ilgtermiņa izdevumi būtu prognozējami, tiks ierosināta ES pašu resursu reforma, garantēta ES budžeta vienotība, izklāstīti turpmākie vienkāršošanas pasākumi, kā arī tiks noteikts 5+5 gadu termiņš ar obligātu un pamatīgu vidusposma pārskatīšanu pēc pirmajiem pieciem gadiem;

8. stingri ieilst pret jebkādiem scenārijiem attiecībā uz ES-27 līdz 2025. gadam, kas minēti Baltajā grāmatā par Eiropas nākotni un kas samazinātu ES centienus attiecībā uz kohēzijas politiku. Komiteja tieši pretēji aicina Komisiju iesniegt visaptverošu priekšlikumu tiesību aktam par spēcīgu un efektīvu kohēzijas politiku laikposmam pēc 2020. gada un atgādina jau iepriekš norādīto, proti, 7. kohēzijas ziņojumā ir vajadzīga jauna nodaļa, kurā sniegta teritoriālās kohēzijas īstenošanas novērtējums. Minētā tiesību akta pamatā jābūt subsidiaritātes, partnerības un daudzlīmeņu pārvaldības principiem, atspoguļojot vietējo un reģionālo pašvaldību vajadzības un vienkāršošanas pasākumu rezultātus, tam jābalstās uz vienotu noteikumu kopumu un tajā jāņem vērā plašās apspriešanās ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām; aicina Komisiju sīki izanalizēt tiesību akta projekta teritoriālo ietekmi un paūz gatavību šajā jautājumā sadarboties ar Komisiju; aicina priekšlikumos par kohēzijas politiku pēc 2020. gada iekļaut ESI fondu pārvaldības procedūru saskaņošanu, lai reģioni attiecībā pret Eiropas Komisiju var rīkoties kā pārvaldības iestādes;

9. aicina Komisiju regulāri pārskatīt un uzraudzīt Eiropas Stratēģisko investīciju fonda (ESIF) pievienoto vērtību un tā ietekmi uz kohēziju un, ziņojot par galvenajiem darbības rādītājiem un galvenajiem uzraudzības rādītājiem, tos dalīt pa saņēmējiem un pa reģioniem *NUTS II* līmenī, kā arī publicēt minētos rādītājus. Vietējām un reģionālajām pašvaldībām steidzami ir vajadzīga lielāka skaidrība un vadlīnijas, kā ESIF kombinēt ar citām ES shēmām, piemēram, Eiropas Strukturālajiem un investīciju fondiem (ESI fondiem), un pirmām kārtām jānodrošina reģioni un vietējās pašvaldības vairāk iesaistīties šā fonda pārvaldībā, jo īpaši reģionālu un multireģionālu finanšu platformu izveidē, tostarp arī sinerģijā ar kohēzijas politikas pasākumiem; taču Komiteja principā nepiekrīt resursu pārvirzīšanai no kohēzijas politikas uz centralizēti pārvaldītām programmām;

10. aicina Komisiju nākt klajā ar pilnveidotu priekšlikumu par Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu (EISI) laikposmam pēc 2020. gada, lai ar tā palīdzību stimulētu iniciatīvas visaptverošā tīkla izveidei un TEN-T tīkla savienojumiem pierobežas reģionos, kuras ļautu uzlabot savienojumus ar nomaļiem reģioniem un kuras būtu orientētas uz tā sauktajiem trūkstošajiem pārobežu savienojumiem; aicina saistībā ar jūras maģistrālēm nodrošināt arī savienojumus ar attāliem apgabaliem, sevišķi starp salām un reģionu centriem; uzsver, ka nolūkā nodrošināt visa pieejamā ES finansējuma iespējami labāko izmantošanu vajadzīga sinerģija starp ESIF, EISI un ESI fondu finanšu resursiem;

11. atkārtoti aicina Komisiju savā 2018. gada darba programmā paredzēt izstrādāt teritoriālo redzējumu 2050. gadam; uzsver, ka ir vajadzīgs jauns teritoriālais redzējums, jo 1999. gada Eiropas Telpiskās attīstības perspektīvas nolīgums ir jāatjaunina;

12. norāda, ka ir vajadzīga ES pilsētvides attīstības programmas īstenošanas pēckontrole, lai sistematizētu tematisko partnerību darbības rezultātus, definētu labākas pārvaldības elementus un darītu iespējamu to iekļaušanu gaidāmajos tiesību aktu priekšlikumos par daudzgadu finanšu shēmu laikposmam pēc 2020. gada. Šāda pieeja būtu jāizmanto, gatavojot turpmāko kohēzijas politiku laikposmam pēc 2020. gada un izstrādājot stratēģiju, kura nomainīs stratēģiju "Eiropa 2020";

13. tādēļ sagaida konkrētus turpmākos pasākumus saistībā ar pilsētprogrammas tematisko partnerību mājokļu jomā. Šie pasākumi varētu būt Eiropas mājokļu programmas veidā un koordinēt mājokļu jautājumus, kas līdz šim ir risināti vienīgi horizontāli ar nozaru politikas pasākumiem, piemēram, ES pilsētvides attīstības programmu, ilgtspējīgu attīstību, kohēzijas politiku, konkurences politiku vai tādām sociālās politikas iniciatīvām kā, piemēram, Eiropas Sociālo tiesību pilārs;

14. sagaida, ka Komisija līdz 2017. gada beigām iesniegs savus priekšlikumus par turpmāko pētniecības un inovācijas pamatprogrammu, kura būtu jāveido kā turpinājums programmai "Apvārsnis 2020" un kurā neatkarīgi no budžeta īstermiņa risinājumiem jāslāgā stratēģisks redzējums jautājumos, kas ietekmē Eiropas nākotni, kā arī jāpanāk līdzsvars starp izcilību un kohēziju, lai pārvarētu inovācijas plaisu, ņemot vērā pašreizējās sociālās problēmas;

15. vērs uzmanību uz zināšanu apmaiņas platformas piedāvāto modeli tam, kā publiski finansēto pētījumu rezultātus darīt pieejamus plašākai auditorijai un palielināt to ietekmi;
16. atgādina: lai stimulētu attiecīgu valsts līmeņa procedūru izveidi, ir jāievieš vienota sistēma ikdienējās mācīšanās un neformālās izglītības atzišanai;
17. ir gatava palīdzēt sekmīgi īstenot Eiropas Kultūras mantojuma gadu (2018. g.), sasaistot to ar vietējām un reģionālajām kultūras un tūrisma stratēģijām;
18. aicina Komisiju nākt klajā ar konkrētiem pasākumiem, kā likvidēt šķēršļus ieguldījumiem un risināt ieguldījumu nepietiekamības problēmu; īpaši uzsver, ka publisko ieguldījumu līmenis – ņemot vērā, ka vairāk nekā pusi no tiem veic pilsētas un reģioni – joprojām ir pārāk zems, un daļēji tā iemesls ir ES un valstu līmenī ar budžeta regulēšanas mehānismiem noteiktie ierobežojumi; mudina Komisiju ieviest pasākumus, kas Stabilitātes un izaugsmes pakta vairāk orientētu uz izaugsmi un ilgtermiņa, kā arī stratēģiskiem ieguldījumiem, izslēdzot reģionālo/valsts līdzfinansējumu no Stabilitātes un izaugsmes pakta aprēķiniem, lai to konsekvēti un neatliekami saskaņotu ar analogiem noteikumiem, kas tiek piemēroti struktūrfondu līdzekļiem, ņemot vērā to, ka šie instrumenti veicina to pašu mērķu sasniegšanu; atkārtoti pauž arī savu aicinājumu Komisijai izvērtēt EKS 2010 noteikumu ietekmi uz vietējo un reģionālo pašvaldību spēju veikt ieguldījumus, un sniegt skaidrojumu par publiskā un privātā sektora partnerību traktēšanu saskaņā ar *Eurostat* noteikumiem;
19. saskaņā ar Korkas 2.0. deklarāciju atkārtoti lūdz izstrādāt balto grāmatu par ES lauku attīstības programmu, kas būtu sākumpunkts lauku attīstības politikai pēc 2020. gada, un aicina veikt praktiskus pasākumus ES politikas ietekmes uz lauku rajoniem novērtēšanai (*rural proofing*); aicina lauku teritorijas atzīt par vietu, kur notiek attīstība un inovācija un kas palīdz virzīties uz teritoriālās kohēzijas mērķi;
20. aicina kopējo lauksaimniecības politiku (KLP) laikposmam pēc 2020. gada veidot tā, lai tā palīdzētu gan atjaunot izaugsmi un radīt darbvietas lauku apvidos, gan Eiropā saglabāt pārtikas augsto kvalitāti, nodrošinājumu un nekaitīgumu; tāpat aicina konsekvētāk tiekties uz ilgtspējīgas attīstības mērķiem un mazināt atšķirības starp pilsētām un laukiem; šajā saistībā uzsver, ka svarīgi ir vienkāršot KLP, elastīgāk to pārvaldīt un samazināt slogu ražotājiem, veidojot tādu politiku, kas vairāk orientēta uz inovāciju un konkurētspēju un mērķtiecīgi atbalsta jaunos lauksaimniekus; atbalsta diferencētas pieejas saglabāšanu KLP attiecībā uz attālākajiem reģioniem, dodot iespēju piemērot īpašus pasākumus, kas vajadzīgi lauksaimniecības nozares attīstībai minētajos reģionos;
21. sagaida, ka Komisija atbalstīs dalībvalstu un vietējo un reģionālo pašvaldību centienus modernizēt veselības aprūpes sistēmu struktūru un darbību, kā arī stimulēs Eiropas sadarbību šajā jomā, piemēram, veselības aprūpes speciālistiem izveidojot programmu, kas būtu līdzīga programmai *Erasmus*;
22. aicina Komisiju savos fondos un politikas virzienos integrēt noturības pret katastrofām principu, lai mūsu ekonomika varētu attīstīties noturīgi un ilgtspējīgi;
23. aicina veidot ilgtspējīgu ES pārtikas politiku, kurā jautājumi, kas saistīti ar pārtikas kvalitāti, pārtikas ražošanu, lauksaimniecību, zivsaimniecību, lauku attīstību, vidi, veselību, uzturu, nodarbinātību un patērētāju aizsardzību, tiktu risināti visaptverošā veidā, veicinot ilgtspējīgākus ražošanas un patēriņa modeļus;
24. aicina Komisiju pārskatīt 2010. gada tūrisma stratēģiju un nākt klajā ar integrētu ES tūrisma politiku, ko papildinātu daudzgadu darba programma, kā arī nodrošināt atsevišķu budžeta pozīciju Eiropas tūrisma projektu finansēšanai pēc 2020. gada; šajā saistībā atkārtoti apliecina nodomu izveidot starpiestāžu Tūrisma kontaktgrupu, lai cita starpā atbalstītu reģionālu tūrisma investīciju platformu izveidi, kas tūrisma galamērķiem un attiecīgajiem MVU palīdzētu piekļūt finansējumam, kurš vajadzīgs to projektiem un pasākumiem;
25. mudina Komisiju īstenot vērienīgu darba plānu zilās ekonomikas un ilgtspējīgas okeāna pārvaldības jomā un deklarāciju, ko paredzēts pieņemt Maltas prezidentūras laikā, pārvērst politikas pamatnostādnes; atgādina, ka jaunajām ar jūru saistītajām nozarēm un uzņēmumiem, kas daudzviet Eiropā var radīt jaunas darbvietas un ekonomikas izaugsmi, ir svarīgi spēt piekļūt finansējumam; šajā saistībā atgādina Komisijai, ka RK aicina izveidot zināšanu un inovācijas kopienu, kas sekmētu jūras izpētē radīto ideju pārnesi uz privāto sektoru;

26. atbalsta aicinājumu sagatavot jaunu ES stratēģiju alkohola jomā, tajā ietverot tādus aspektus kā patērētāju informēšana, mārketinga un satiksmes drošība; norāda, ka ļoti svarīgi ir arī paplašināt kopīgos rīcības plānus un/vai izstrādāt vēl vienu – saistībā ar bērniem un jauniešiem;

Saiknes atjaunošana ar Eiropas jauniešiem

27. atbalsta ieceri turpināt īstenot un stimulēt garantiju jauniešiem un izveidot Eiropas Solidaritātes korpusu; uzsver teritoriālās dimensijas lielo nozīmi abās minētajās iniciatīvās; norāda, ka gan šādu shēmu izveidē, gan finansēšanā ir svarīgi iesaistīt privāto sektoru, jo tādējādi jauniešu prasmes varētu labāk pielāgot darba tirgus vajadzībām;

28. mudina Komisiju uzlabot instrumentus, ko tā izmanto saziņai ar jauniešiem, un tos saskaņot ar pārējo iestāžu instrumentiem; uzsver, ka pārskatot Eiropas jaunatnes stratēģiju laikposmam pēc 2018. gada, ir jāiesaista vietējās un reģionālās pašvaldības;

Ekonomiskā un monetārā savienība

29. norāda, ka Eiropas Savienībā ir jānostiprina ekonomikas pārvaldības un koordinācijas efektivitāte, līdzatbildība par to un tās leģitimitāte; aicina Komisiju kopā ar EP un Padomi, balstoties uz RK ierosinājumu, izstrādāt Rīcības kodeksu par vietējo un reģionālo pašvaldību līdzdalību Eiropas pusgada norisēs;

30. mudina Komisiju strukturētā veidā iesaistīt Reģionu komiteju darbā, kas veicams, pamatojoties uz tām daļām baltajā grāmatā par ES nākotni, kuras saistītas ar turpmāko ekonomiskās un monetārās savienības integrāciju;

31. atkārtoti aicina stiprināt ES un ekonomiskās un monetārās savienības sociālo dimensiju; cer, ka leģislatīvā akta priekšlikums par Eiropas sociālo tiesību pilāru dos iespēju risināt jautājumu par darba ņēmēju tiesībām un darbaspēka mobilitāti mainīgā darba tirgū, vienlaikus ievērojot subsidiaritātes principu; šajā priekšlikumā nevajadzētu aprobežoties tikai ar ieteikuma tiesībām (*soft law*), kas papildina pašreizējo *acquis*, bet jāiekļauj tajā tikpat mērķtiecīgi pasākumi, kādi paredzēti ekonomiskās un monetārās savienības izveidei, jo tas palīdzēs palielināt iedzīvotāju izpratni par sociāli atbildīgāku ES, kas ir spējīga atrisināt viņu problēmas;

Vienotā tirgus stratēģija, MVU, konkurence, rūpniecība un digitālais vienotais tirgus

32. iestājas par to, ka jāturpina vienkāršot valsts atbalsta noteikumus, sevišķi attiecībā uz vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojumiem, šim nolūkam pamatīgi pārskatot attiecīgo lēmumu un sistēmu (t. s. "Almunia paketi"); aicina arī paplašināt Vispārējā grupu atbrīvojuma regulas tvērumu, īpaši attiecībā uz MVU piekļuvi finansējumam un atbalstu mikrouzņēmumiem un jaunuzņēmumiem;

33. aicina pamatīgi izvērtēt publiskā iepirkuma tiesību aktu īstenošanu, tostarp Tiesiskās aizsardzības līdzekļu direktīvu, lai, iespējams, pēc tam varētu veikt korekcijas un vienkāršošanu, ievērojot mazāku vietējo un reģionālo struktūru vajadzības un vienlaikus neapdraudot juridisko noteiktību;

34. atkārtoti aicina pārskatīt un nostiprināt Eiropas Mazās uzņēmējdarbības aktu; atgādina, ka ir apņēmies sekmēt minētā akta īstenošanu, izmantojot gan savu iniciatīvu "Eiropas reģions, kas veicina uzņēmējdarbību", gan jaunuzņēmumu un augošo uzņēmumu atbalsta iniciatīvu; šajā ziņā aicina mazināt administratīvo slogu un radīt lietpratīgu regulējumu;

35. apņemas sadarboties ar Komisiju jaunizveidotajā platjoslas platformā, lai uzraudzītu, kā ikvienā Eiropas reģionā un it sevišķi laukos un mazapdzīvotos apgabalos tiek izvērsti ātrāks un labāks ātrdarbīgs platjoslas tīkls, un lai varētu laikus noteikt papildu pasākumus, ar kuriem likvidēt digitālo plaisu, kā arī līdzsvarot papildu izmaksas par piekļuvi platjoslas tīkliem attālākajos reģionos;

36. aicina Komisiju precizēt Pakalpojumu direktīvas piemērošanas jomu kopīgošanas/sadarbīgā ekonomikā; gaida arī Komisijas priekšlikumus darbaspēka tiesību aizsargāšanai jaunajos nodarbinātības veidos, kas raksturīgi kopīgošanas/sadarbīgajai ekonomikai; cer uz Komisijas atbalstu Sadarbīgās ekonomikas pilsētu foruma izveidē, kurā RK ir viena no galvenajām ieinteresētajām pusēm;

ES tirdzniecības politika

37. mudina Komisiju gādāt, lai sarunās par jauniem tirdzniecības nolīgumiem tiktu ņemta vērā ES tirdzniecības politikas vietējā un reģionālā dimensija, un prasa pastāvīgu piekļuvi attiecīgajiem sarunu dokumentiem, ko nodrošinātu TTIP sarunās iedibinātā lasītavas procedūra;

Enerģētikas savienība, klimata politika un vide

38. aicina Komisiju atbalstīt RK ierosmi pakāpeniski institucionalizēt vietējā un reģionālā pārvaldes līmeņa lomu globālajā klimata pārvaldībā, noslēdzot oficiālas vienošanās ar ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām sekretariātu;

39. aicina Komisiju ņemt vērā teritoriālo ietekmi un sekas, ko var radīt ES tirdzniecības politikas īstenošana reģionos un vietējās pašvaldībās gan nodarbinātības, gan vides aspektā; tāpēc prasa ciešāk iesaistīt Komiteju turpmākās tirdzniecības politikas izstrādē;

40. aicina Komisiju nodrošināt konsekveni starp jaunākajiem un topošajiem klimata un enerģētikas politikas priekšlikumiem un Parīzes nolīgumu, kā arī energoefektivitātes un atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu; ierosina vairāk pievērsties tādām iniciatīvām un kampaņām, kuru pamatā būtu vietējo un reģionālo pašvaldību līdzdalība un kuras ievērojami palīdzētu sasniegt mērķrādītājus, kas noteikti siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai;

41. atkārtoti norāda, ka pielāgošanās klimata pārmaiņām ir jāintegrē esošajās politikas jomās un finansēšanas instrumentos, un aicina Komisiju piedāvāt reģioniem un pilsētām piemērotas iespējas līdzdalībai, kad tiks pārskatīta ES stratēģija par pielāgošanos klimata pārmaiņām; atgādina, ka ir gatava sadarboties ar Komisiju, turpinot pilnveidot koncepciju, kas paredz vietējā un reģionālā līmenī noteiktus devumus, lai stimulētu rīcību, kuras mērķis ir vietējā un reģionālajā līmenī cīnīties pret klimata pārmaiņām;

42. ņemot vērā priekšlikumu regulai par Enerģētikas savienības pārvaldību, aicina Eiropas Komisiju mudināt dalībvalstis savu klimata un enerģētikas plānu izstrādē institucionalizēt dialogu starp valsts, vietējām un reģionālajām pārvaldes iestādēm;

43. cer uz ciešu sadarbību saistībā ar vides politikas īstenošanas pārskatiem, izmantojot arī kopīgo tehnisko platformu sadarbībai vides jomā, un aicina gaidāmajos Komisijas un dalībvalstu dialogos vairāk iesaistīt pašvaldības; vēlas dot savu ieguldījumu galveno vides jomas direktīvu atbilstības pārbaudēs un pārskatīšanā, ar ko Komisija nāks klajā 2018. gadā, un šim nolūkam izstrādāt arī perspektīvas atzinumu;

44. aicina Komisiju pieņemt aktīvu ieguldījumu rīcības plānā, kas paredzēts ES vides direktīvu īstenošanas uzlabošanai; aicina Komisiju laikus īstenot minēto rīcības plānu un nepieciešamos pasākumus, kas ietverti ES bioloģiskās daudzveidības stratēģijā 2020. gadam, un 2018. gadā nākt klajā ar priekšlikumu par Eiropas zaļās infrastruktūras tīkla (TEN-G) juridisko un finansiālo satvaru;

45. saistībā ar aprites ekonomikas paketes īstenošanu aicina noteikt atkritumu rašanās novēršanas un atkritumu pārstrādes mērķrādītājus komerciālajiem un rūpnieciskajiem atkritumiem, ne tikai cietajiem sadzīves atkritumiem;

46. aicina Eiropas Komisiju, pārskatot Dzeramā ūdens direktīvu un Komunālo notekūdeņu direktīvu un izstrādājot priekšlikumu tiesību aktam par ūdens atkārtotu izmantošanu, izvēlēties elastīgu un diferencētu pieeju, kuras pamatā būtu piesardzības princips un "piesārņotājs maksā" princips;

47. brīdina Komisiju, ka Pilsētas mēru pakta globalizēšanas dēļ nedrīkst aizmirst par vietējā un reģionālā līmeņa līdzdalības būtisko nozīmi un par to, ka pakta mērķi un metodika jāpilnveido gan ES līmenī, gan aiz tās robežām; tāpēc mudina Komisiju veikt vajadzīgos pasākumus, lai nostiprinātu dažāda lieluma pašvaldību struktūru pārstāvību pakta struktūrās, kā arī saglabāt partnerības un daudzlīmeņu pārvaldības principus; vēlas un ir gatava aktīvi darboties Globālā pilsētas mēru klimata un enerģētikas pakta Dibinātāju padomē;

48. uzsver, ka ir vajadzīga cieša partnerība un sadarbība starp RK Pilsētas mēru pakta vēstnieku grupu un Eiropas Pilsētas mēru pakta politikas konsultatīvo padomi;

Tiesiskums, drošība, pamattiesības un migrācija

49. atbalsta Eiropas Parlamenta 2016. gada 25. oktobrī pieņemto ziņojumu ar ieteikumiem Komisijai izveidot vienotu ES mehānismu demokrātijai, tiesiskumam un pamattiesībām, ietverot esošos instrumentus, un aicina to veidot piemērojamu visos pārvaldības līmeņos;
50. stingri atbalsta centienus ES līmenī īstenot visaptverošu un efektīvu kopējās Eiropas patvēruma sistēmas reformu, un uzsver, ka patvēruma un tā meklētāju integrācijas jautājumā ir vajadzīga holistiska pieeja, kas ļauj nodrošināt politikas ilgtspēju, iesaistīt ES iestādes, dalībvalstis un to vietējās un reģionālās pašvaldības un balstās uz solidaritātes un savstarpīguma principa;
51. aicina Komisiju ierosināt leģislatīvus pasākumus nolūkā ieviest papildu likumīgos iecelšanas veidus Eiropas Savienībā cilvēkiem, kas meklē starptautisku aizsardzību, patvērumu un darba, izglītības, pētniecības vai investīciju iespējas; likumīgā migrācija saskaņā ar 2015. gada Eiropas programmu migrācijas jomā ir viens no migrācijas pārvaldības četriem pilāriem un šādi pasākumi palīdzētu risināt ne tikai ilgtermiņa saimnieciskas, sociālas un demogrāfiskas problēmas un darbaspēka deficītu ES, bet ir arī svarīgs elements cīņā pret cilvēku tirdzniecību;
52. aicina Komisiju vēl vairāk vienkāršot un paātrināt finansēšanas procedūras un nodrošināt reģioniem un pilsētām tiešu piekļuvi finanšu resursiem, kas paredzēti, lai novērstu humanitāras krīzes un integrētu trešo valstu valstspiederīgos;
53. mudina Komisiju palīdzēt dalīties ar labāko praksi, ko RK ir apzinājuši atgriezušos kaujinieku deradikalizācijā un jaunas radikalizācijas novēršanā;
54. uzsver, ka Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda programmas būtu jāīsteno galvenokārt vietējām un reģionālajām pašvaldībām un ka šajā nolūkā ir jāuzlabo sadarbība ar attiecīgajām valsts līmeņa iestādēm;
55. mudina Komisiju turpināt palielināt finansējumu no ES Trasta fonda Āfrikai, kā arī migrācijas pārvaldībā pastiprināt operatīvo sadarbību ar partneriem Ziemeļāfrikā;

Stabilitāte un sadarbība ārpus Eiropas Savienības

56. uzsver, ka RK, izmantojot savas apvienotās konsultatīvās komitejas un darba grupas ar kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm, ir devusi konkrētu ieguldījumu ceļā uz Komisijas izvirzīto paplašināšanās politikas mērķi – veicināt stabilitāti un labklājību; aicina Komisiju arī turpmāk kopā ar RK rīkot gadskārtējo Paplašināšanās dienu;
57. aicina Eiropas Komisiju arī turpmāk censties panākt progresu jautājumā par nepavadītiem nepilngadīgajiem migrācijas procesā, kura pārvaldība parasti ir reģionu kompetencē, un aicina Komisiju mudināt dalībvalstis solidāri sadalīt slogu un atbildību Eiropas, valstu un reģionālajā līmenī; tādēļ ar nepacietību gaida jauno visaptverošo stratēģiju, kura īstenojama kā papildinājums rīcības plānam par nepavadītiem nepilngadīgajiem (2010.–2014. g.) un kurā būtu ņemta vērā pazudušo un nepavadīto bērnu situācija;
58. atkārtoti uzsver vietējo un reģionālo pašvaldību lomu korupcijas apkarošanā un demokrātijas un tiesiskuma nostiprināšanā sabiedrībā, un mudina kaimiņvalstis stingrāk atbalstīt decentralizāciju, spēju veidošanu un vietējās pārvaldes reformas;
59. aicina Komisiju arī turpmāk atbalstīt augšupēju sadarbību, nodrošinot pienācīgus administratīvos un finanšu resursus, un uzsver, ka pievienošanās valstīs un EKP valstīs ir jāizstrādā jauni spēju veidošanas instrumenti, jo līdzšinējais Vietējās administrācijas atbalsta instruments ir steidzami jāaizstāj ar citu;
60. mudina Komisiju pastiprināt sadarbību ar Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu reģionālo un vietējo pašvaldību asambleju (ARLEM), ES un Austrumu partnerības valstu Reģionālo un vietējo pašvaldību konferenci (CORLEAP) un RK un Ukrainas darba grupu, īpaši, kad tiek īstenotas reģionālās programmas un jaunas iniciatīvas;
61. atzinīgi vērtē Komisijas atbalstu Nikosijas iniciatīvai, – Komitejas spēju veidošanas projektam, kura mērķis ir divpusējā sadarbībā ar Eiropas vietējām un reģionālajām pašvaldībām nostiprināt Lībijas pašvaldību sociāli ekonomisko stāvokli;

62. aicina Komisiju pastiprināt arvien nozīmīgāko lomu, kāda ir vietējām un reģionālajām pašvaldībām kā aktīvām attīstības sadarbības dalībniecēm un partnerēm, it īpaši sakarā ar priekšlikumu par jaunu Eiropas Konsensu attīstības jomā un saistībā ar Āfrikas, Karību un Klusā okeāna valstu un Eiropas Savienības partnerības nolīguma turpmāko virzību;
63. atzinīgi vērtē ierosināto Ārējo investīciju plāna dokumentu kopumu Āfrikai un ES kaimiņvalstīm, kura mērķis ir mobilizēt ieguldījumus un stimulēt darbvietu radīšanu partnervalstīs, un aicina Komisiju plāna izstrādē iesaistīt Komiteju kā vietējo un reģionālo pašvaldību viedokļa paudēju Eiropas Savienībā;
64. atkārtoti aicina izstrādāt pilnvērtīgu ES starptautisko kultūras attiecību stratēģiju; šajā saistībā uzsver papildvērtību, ko sniedz prioritāra kultūras diplomātijas pilnveidošana ar mērķi to iestrādāt ES ārpolitikā;

Pilsoniskums, pārvaldība un labāks regulējums

65. vēlas un ir gatava pilnībā iesaistīties turpmākajās debatēs par Eiropas Savienības demokrātiskās pārvaldības un efektivitātes uzlabošanu, kuras būtu jāuzsāk, nākot klajā baltajai grāmatai par Eiropas nākotni; atgādina, ka vietējās un reģionālās pašvaldības ar RK starpniecību ir jāiesaista visās iespējamajās oficiālajās darbībās ar nolūku reformēt ES līgumus;
66. atkārtoti norāda, ka ir svarīgi arī turpmāk veicināt dzimumu līdztiesības aspekta iekļaušanu visās Eiropas Komisijas politikas jomās;
67. atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos organizēt ES mēroga informācijas un izpratnes veidošanas kampaņu par tiesībām, kas saistītas ar ES pilsonību, un ierosināt iniciatīvas ar mērķi palīdzēt pilsoņiem balsot un kandidēt 2019. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanās;
68. atkārtoti aicinājumu pārskatīt spēkā esošo Eiropas pilsoņu iniciatīvas (EPI) tiesisko regulējumu, lai to padarītu pieejamāku un vienkāršāk lietojamu, un it īpaši uzlabot noteikumus par darbu, kas veicams pēc sekmīgas Eiropas pilsoņu iniciatīvas iesniegšanas, lai varētu izmantot visas šā instrumenta iespējas pilsoņu mobilizēšanai;
69. atgādina, ka labāka regulējuma programma ir jāīsteno, ievērojot daudzlīmeņu pārvaldības principu, un uzsver, ka vairākās jomās, uz kurām attiecas ES regulējums, īpašas funkcijas ir vietējām un reģionālajām pašvaldībām, turklāt tieši pašvaldības ir tās, kuras īsteno šo regulējumu un pārvalda ES fondus; norāda, ka pašvaldību īpašie uzdevumi paver tām labas iespējas izvērtēt spēkā esošo tiesisko regulējumu un saprast, kādas izmaiņas būtu iespējams veikt;
70. aicina Komisiju teritoriālās ietekmes novērtējumus (TIN) padarīt par standarta praksi gan tādu tiesību aktu ietekmes izvērtēšanā, kuriem varētu būt asimetriska teritoriāla ietekme, gan labāka regulējuma programmā vispār;
71. sagaida arvien ciešāku sadarbību ar Eiropas Komisiju un Eiropas Parlamentu subsidiaritātes uzraudzībā;
72. uzdod Komitejas priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Eiropas Komisijai, Eiropas Parlamentam, ES Padomes prezidentvalstij Maltai un Eiropadomes priekšsēdētājam.

Briselē, 2017. gada 22. martā

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Markku MARKKULA

Eiropas Reģionu komitejas rezolūcija par tiesiskumu Eiropas Savienībā no vietējās un reģionālās perspektīvas

(2017/C 272/02)

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA (RK),

- ņemot vērā Komisijas 2014. gada 11. marta paziņojumu “Jauns ES mehānisms tiesiskuma nostiprināšanai” (COM(2014) 158) un ES Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu 2014. gada 16. decembra secinājumus par tiesiskuma ievērošanas nodrošināšanu,
 - ņemot vērā RK 2015. gada 12. februāra atzinumu “Vietējās un reģionālās pašvaldības un tiesiskuma un pamattiesību daudzlīmeņu aizsardzība Eiropas Savienībā”,
 - ņemot vērā Eiropas Parlamenta 2016. gada 25. oktobra rezolūciju ar ieteikumiem Komisijai par ES mehānisma demokrātijai, tiesiskumam un pamattiesībām izveidi,
 - ņemot vērā LES 4. panta 3. punktu un 5. pantu par subsidiaritātes principa piemērošanu,
1. pauzē bažas par to, ka pēdējo gadu laikā gan Eiropas Savienībā, gan visā pasaulē notiekošās norises apdraud tiesiskumu, kas ir viens no demokrātijas pamatpīlāriem;
 2. atgādina, ka Eiropas Savienība ir dibināta, balstoties uz kopīgām pamatvērtībām, tostarp respektu pret demokrātiju un tiesiskumu, kā noteikts Līguma par Eiropas Savienību (LES) 2. pantā, ES Pamattiesību hartā un Eiropas Cilvēktiesību konvencijā (ECTK);
 3. sagaida, ka dalībvalstis pildīs savu pienākumu respektēt minētās vērtības, jo tās veido pamatu savstarpējai uzticībai starp dalībvalstīm, starp dalībvalstīm un ES iestādēm, un it īpaši starp pilsoņiem un visiem pārvaldības līmeņiem;
 4. norāda arī, ka Eiropas Komisija, Eiropadome, Eiropas Savienības tiesa un Eiropas Cilvēktiesību tiesa, kā arī Eiropas Padome ir vairākkārt apstiprinājušas, ka tiesiskums nozīmē atbilstību vismaz šādiem principiem: likumība, pārredzamība, pārskatatbilstība, varas dalīšana, demokrātisks un plurālistisks likumu ieviešanas process, tiesiska noteiktība, izpildvaras patvaļīgas rīcības aizliegums, neatkarīgas un objektīvas tiesas, efektīva izskatīšana tiesā, pamattiesību ievērošana, vienlīdzība likuma priekšā, vārda brīvība un pulcēšanās brīvība;
 5. norāda, ka ar esošajiem instrumentiem tomēr nav izdevies nodrošināt minēto principu pilnīgu piemērošanu un izpildi;
 6. tāpēc uzsver, ka tas, kā iedzīvotāji izjūt tiesiskumu vietējā un reģionālajā līmenī, ir tikpat svarīgi kā viņu pieredze šai jomā valsts un Eiropas līmenī;
 7. norāda, ka Eiropas Savienībā ir gandrīz simt tūkstoši vietējo un reģionālo pašvaldību, kuras ir lielā mērā atbildīgas par pamattiesību un pamatbrīvību īstenošanu attiecībā ar cilvēkiem visā to daudzveidībā;
 8. uzskata, ka saistībā ar jauna tiesiskuma mehānisma ieviešanu Eiropas Savienībā likmes ir augstākas nekā jebkad agrāk: ņemot vērā mainīgo Eiropas drošības vidi un vienas no dalībvalstīm izstāšanos, Eiropas Savienībai jāklūst saliedētākai, apzinoties, ka Eiropas solidaritāte nav vienvirziena ceļš. Visām ES dalībvalstīm un visiem pārvaldības līmeņiem būtu jāpilda savstarpējās saistības un jāaizstāv Eiropas Savienība, kas ir uz vērtībām balstīts projekts, pret augošo Eiropas mēroga kustību, kura apšaubā Eiropas pamatvērtības;
 9. uzsver: lai varētu stiprināt tiesiskumu un pamattiesības, būtiska ir aktīvas, neatkarīgas un plurālistiskas pilsoniskās sabiedrības organizāciju un nevalstisko organizāciju dalība demokrātiskajos procesos un centienos uzraudzīt, vai pienācīgi darbojas valsts iestāžu un valsts varas kontroles un līdzsvara sistēma;

10. uzsver: lai arī ieteikumi tiesiskuma jomā, kuru pamatā ir 2014. gada mehānisms, vēl arvien ir spēkā, minētais mehānisms līdz šim nav devis manāmus rezultātus. Īpaši negatīvi vērtējams tas, ka tiesiskuma mehānisms gan sniedz norādes attiecībā uz “konstruktīvu dialogu” starp Eiropas Komisiju un attiecīgo dalībvalsti, taču neparedz dažādu pārvaldības līmeņu, tostarp vietējā un reģionālā līmeņa, kā arī pilsoniskās sabiedrības iesaisti pēc iespējas agrākā posmā. Nožēla ir vēl jo lielāka tāpēc, ka ES iestādēm un dalībvalstīm būtu vienmēr skaidri jānorāda, ka tikmēr, kamēr notiek procedūra ar konkrētas dalībvalsts valdību, tās nevēlas valsti izolēt un joprojām ir gatavas mijiedarbībai ar šīs valsts sabiedrību;

11. tādēļ atbalsta Eiropas Parlamenta 2016. gada 25. oktobrī pieņemto rezolūciju ar ieteikumiem Komisijai izveidot vienotu ES mehānismu demokrātijai, tiesiskumam un pamattiesībām, kurā būtu ietverti esošie instrumenti, un aicina šo mehānismu veidot piemērojamu visos pārvaldības līmeņos;

12. uzsver, ka šādam mehānismam jābūt objektīvam, balstītam uz pierādījumiem un faktiem, taisnīgu novērtējumu un vienlīdzīgas attieksmes principu pret visām dalībvalstīm, kā arī jāatbilst subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem;

13. sagaida, ka mehānisms, pirmkārt, Komisijas un dalībvalstu dialogā pilnībā iesaistīs pašvaldības un, otrkārt, dos tām iespēju vērsties tieši pie Komisijas, ja tās konstatē tiesiskuma apdraudējumu;

14. norāda, ka pienākumi, kas kandidātvalstīm jāpilda, ievērojot Kopenhāgenas kritērijus, saskaņā ar LES 2. pantu tām ir saistoši arī pēc pievienošanās Eiropas Savienībai, un ka tādēļ atbilstoši šim mehānismam būtu jāvērtē visi pārvaldības līmeņi visās dalībvalstīs, lai pārliecinātos, vai tās pastāvīgi respektē tādas nozīmīgas ES vērtības kā pamattiesības, demokrātiskas institūcijas un tiesiskums;

15. norāda, ka organizētā noziedzība un korupcija apdraud demokrātiju un tiesiskumu un rada ievērojamu ekonomisko, sociālo un politisko deformāciju. Ar jauno mehānismu būtu jānodrošina starptautisko un ES standartu labāka ieviešana un ievērošana, novēršot nepilnības un šķēršļus, kas traucē cīņā pret organizēto noziedzību un korupciju visos pārvaldības līmeņos. Stingra vietējo, reģionālo un valsts iestāžu apņēmība ir izšķiroša, lai sekmētu konkrētus pasākumus cīņai pret korupciju un nodrošinātu korupcijas apkarošanas centieni noturību un neatgriezeniskumu. Korupcijas apkarošanas tiesību akti ir vienlīdzīgi jāattiecinā uz visiem un jāsteno visos līmeņos, lai garantētu iedzīvotāju, pilsoniskās sabiedrības un publisko iestāžu uzticēšanos ES dalībvalstu tiesību sistēmām;

16. pauž bažas par to, ka tiesiskuma ieteikumi varētu būt pamudinājums ieviest politiskus nosacījumus. Reģionu komiteja stingri ieibilst pret to, ka vietējās un reģionālās pašvaldības kļūst par ķīlniecēm valstu valdību īstenotas politikas dēļ, kura varētu novest pie ES finansējuma piešķiršanas apturēšanas pilsētām un reģioniem; tomēr tā atbalsta partnerības nolīgumos iekļautos noteikumus, ka, ja vietējās un reģionālās pašvaldības neievēro tiesiskumu, finansējuma piešķiršana tiek apturēta;

17. norāda, ka preses brīvības un plurālisma ierobežošana un manipulēšana ar informāciju, ko ir atvieglājusi mūsdienīgo tehnoloģiju un sociālo plašsaziņas līdzekļu attīstība, negatīvi ietekmē demokrātijas īstenošanu visos pārvaldības līmeņos. Tāpēc ļoti svarīga ir patlaban notiekošā Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvas (AVMPD) pārskatīšana. Kā RK jau uzsvērusi, pārskatīšanas rezultātā būtu jānodrošina, ka

— valstu regulētājiestāžu neatkarība gan no valsts pārvaldes iestādēm, gan audiovizuālās jomas dalībniekiem, gan politiskajām partijām ir tāds Eiropas audiovizuālo mediju regulējuma pamats, kura absolūta nodrošināšana ir katras dalībvalsts uzdevums un kurš kā Eiropas, tā arī dalībvalstu, reģionālā un vietējā līmenī ir daudzpusīgas informācijas un plurālistiska plašsaziņas līdzekļu tirgus galvenā garantija,

— ir nodrošināta īpašumtiesību pārredzamība plašsaziņas līdzekļu jomā,

— gan Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvā, gan Direktīvā par elektronisko tirdzniecību ir noteikta platformas pakalpojumu sniedzēju loma,

— ir definētas vispārīgas pamatnostādnes un ieteikumi sociālo plašsaziņas līdzekļu tīklu pakalpojumu sniedzējiem un citām publiskajām platformām, lai ierobežotu neuzticamas un nepatiesas informācijas jeb t. s. “viltus ziņu” un “alternatīvo faktu” izplatīšanu no nepārbaudītiem avotiem, jo tie apdraud demokrātisko procesu, it īpaši pirms vēlēšanām;

18. uzdod Komitejas priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Eiropas Komisijai, Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropadomes priekšsēdētājam, ES Padomes prezidentvalstij Maltai un Eiropas Padomes Vietējo un reģionālo pašvaldību kongresam.

Briselē, 2017. gada 24. martā

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Markku MARKKULA

Eiropas Reģionu komitejas rezolūcija “Sekas, kādas vietējām un reģionālajām pašvaldībām rada Apvienotās Karalistes nodoms izstāties no Eiropas Savienības”

(2017/C 272/03)

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA (RK),

— ņemot vērā Apvienotajā Karalistē 2016. gada 23. jūnijā notikušā referendumā rezultātu,

1. vēlreiz norāda, ka Eiropas Savienība (ES) ir vēsturē lielākais politiskais sasniegums, kas garantē mieru, demokrātiju un labklājību tās iedzīvotājiem un kas joprojām ir labākais dalībvalstu instruments jaunu problēmu risināšanai, un ka tās vienotības stiprināšanai un interešu aizstāvībai vajadzētu būt mūsu prioritātei;
2. atgādina, ka Apvienotās Karalistes izstāšanās līgumam ir pilnībā jāatbilst ES līgumiem un ES Pamattiesību hartai, un rosina pārējās dalībvalstis un ES iestādes apsvērt, ka AK izstāšanās no Eiropas Savienības būtu jāizmanto kā iespēja veidot taisnīgāku, labāku un iekļaujošāku ES, kuras pamatā ir centieni veicināt daudzlīmeņu pārvaldības principa ievērošanu Eiropas, valstu, reģionālā un vietējā līmeņa attiecībās;
3. atzīmē, ka Eiropas Savienībai būs jāsadarbojas ar AK valdību, decentralizētās pārvaldes iestādēm un vietējām pārvaldes struktūrām, lai, ņemot vērā zināmos veiksmes stāstus, apzinātu abpusēji izdevīgus sadarbības veidus;
4. uzsver, ka reģionālās un vietējās pašvaldības var pozitīvi ietekmēt AK un ES produktīvas un ilgtspējīgas sadarbības turpināšanu;
5. kā ES reģionālā un vietējā līmeņa pārstāvju asambleja ir iecerējusi sekot līdzi sarunu procesam un visā politiskajā darbībā pievērst uzmanību tādām jautājumiem kā AK izstāšanās paredzamās sekas. Tādēļ, lai nodrošinātu, ka sarunu vadītājs no ES puses gūst pilnīgu priekšstatu par stāvokļa attīstību vietējā un reģionālajā līmenī, Komiteja aktīvi iesaistīsies dialogā ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām, kuras šis process skar visvairāk;
6. rosina iespējami ātri vienoties par sakārtotas izstāšanās principiem, jo tie nodrošinātu iedzīvotājiem, vietējām un reģionālajām pašvaldībām un uzņēmumiem noteiktību, ko tie ir pelnījuši, un šajā ziņā šie principi būtu priekšnoteikums turpmākajām ES un AK attiecībām; norāda tomēr, ka LES 50. pants neliedz dalībvalstij iespēju atsaukt paziņojumu par vēlmi izstāties, ja vien tās nodomi ir patiesi, nevis procesuāls paņēmieni ar mērķi sākt vēl vienu divu gadu periodu vai ja šī atsaukšana netiek izmantota kā kaulēšanās līdzeklis, lai panāktu piekāpšanos;
7. atzīmē, ka 2017. gada 29. martā ir gaidāms oficiālais paziņojums par 50. panta “iedarbināšanu” un sāksies ar to saistītais divu gadu periods. Komiteja šajā saistībā uzsver, ka rezultāts, kas tiks panākts sarežģītās sarunās par izstāšanos no Eiropas Savienības un par nolīgumiem, kuri noteiks Apvienotās Karalistes turpmākās attiecības ar Savienību, būtu pirms stāšanās spēkā jāapstiprina ar piemērotiem demokrātiskiem līdzekļiem;
8. uzskata, ka ES un AK turpmākajām attiecībām jābalstās uz tiesību un pienākumu līdzsvaru, vienlīdzīgiem konkurences apstākļiem un efektīviem izpildes panākšanas mehānismiem un tām nevajadzēt bruģēt ceļu uz vienotā tirgus un četru pārvietošanās brīvību iznīcināšanu;
9. uzsver, ka neviens trešās valsts un ES nolīgums nebūs labāks risinājums kā dalība Eiropas Savienībā;
10. rosina puses, kas būs iesaistītas sarunās par izstāšanās līgumu, prioritāri apspriest konkrētus pasākumus, kuri saskaņā ar savstarpības un nediskriminācijas principu aizsargā Apvienotajā Karalistē dzīvojošo ES pilsoņu iegūtās tiesības un to AK pilsoņu tiesības, kas dzīvo un strādā citās ES dalībvalstīs;
11. norāda, ka jārod pieņemams risinājums tādā jomā kā AK un ES turpmākās attiecības, lai nepieļautu, ka robežšķērsošanas kārtība sarauj sociālās, ekonomiskās, ar kultūru saistītās un politiskās saites;

12. uzsver: jānodrošina, ka AK decentralizētās pārvaldes iestādes un vietējās pārvaldes struktūras arī pēc 2020. gada var iesaistīties teritoriālās sadarbības programmās. Komiteja norāda, ka šajā saistībā lietderīgs instruments varētu būt Eiropas teritoriālās sadarbības grupa (ETSG);
13. uzskata, ka īpaša uzmanība jāvelta Īrijas jūras, Lamanša un Ziemeļjūras reģiona vietējo un reģionālo pašvaldību sadarbībai.
14. vēlētos, ka tiek rasts praktisks risinājums, kas atzīst Īrijas un Ziemeļīrijas sauszemes robežas īpašo nozīmību. Komiteja norāda, ka vairāk nekā 25 gadus Eiropas Savienībai, īstenojot tādas programmas kā *INTERREG* un *PEACE*, ir bijusi liela nozīme pārrobežu sadarbībā, it īpaši starp Īrijas un Ziemeļīrijas vietējās pārvaldes struktūrām. RK rosina Ziemeļīrijas Asambleju un vietējās pašvaldības abās robežas pusēs turpināt sadarbību, lai nodrošinātu mieru un labklājību;
15. pauž cerību, ka Andalūzijas reģions un it īpaši Gibraltāra apgabala darba ņēmēji nenonāks nelabvēlīgākā situācijā sakarā ar Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības, jo minētajā teritorijā vērojama ļoti cieša savstarpēja sociālā un ekonomiskā atkarība;
16. pauž cerību, ka AK juridiskās saistības, ko tā uzņēmusies, būdama ES dalībvalsts, tiks ņemtas vērā vienotajā finanšu norēķinā, kuru sagatavos, balstoties uz ES oficiālo grāmatvedības uzskaiti, un kura pieņemšana būs paredzēta izstāšanās līgumā. Tādēļ Komiteja rosina novērtēt AK izstāšanās ietekmi uz budžetu, kas katrā politikas jomā paredzēts pārējo dalībvalstu reģioniem un vietējām pašvaldībām;
17. atzīmē, ka AK izstāšanās ietekmēs nākamajā daudzgadu finanšu shēmā paredzēto ES budžetu, un tādēļ iesaka šīs pārmaiņas izmantot kā iespēju padziļināti reformēt ES budžetu, ņemot vērā vietējo un reģionālo pašvaldību vajadzības;
18. uzsver, ka AK izstāšanās ietekme uz kohēzijas politiku, it īpaši uz iespējamajām reģionu kategoriju pārmaiņām, būs atkarīga no tā, kad AK izstāsies no Eiropas Savienības un kādas būs turpmākās attiecības ar Apvienoto Karalisti; nebūtu pieļaujams, ka, samazinoties ES vidējam IKP uz vienu iedzīvotāju, tiek nodarīts kaitējums dažiem reģioniem tikai tāpēc, ka to IKP uz vienu iedzīvotāju mākslīgi palielināts salīdzinājumā ar Eiropas vidējo rādītāju;
19. uzsver, ka ES-27 būtu uzmanīgi jāseko *Great Repeal Bill* (Lielā anulēšanas likuma) izstrādei, jo ES tiesību normu atcelšana Apvienotajā Karalistē radīs problēmas gan daudzlīmeņu pārvaldības jomā, gan saistībā ar taisnīga standartu un konkurences regulējuma saglabāšanu;
20. uzsver, ka jūrlietu un zivsaimniecības politika ir dažas no tām ES politikas jomām, ko AK izstāšanās ietekmēs visvairāk, un ka īpaša vērība būtu jāvelta iespējamiem pasākumiem, kuri mazinātu ietekmi uz visiem attiecīgajiem reģioniem un vietējām pašvaldībām. Komiteja norāda, ka visos šajos pasākumos ir jāievēro blakusesošo ostu, reģionu un valstu zvejas tiesības un jāgarantē drošība vietējai zivsaimniecībai, kas ir piekrastes kopienu pamatakmens;
21. pauž bažas par to, ka KLP finansējuma samazināšana varētu nelabvēlīgi ietekmēt lauksaimniekus un ES lauku rajonus, tostarp bioloģiskās daudzveidības aizsardzību. Komiteja uzsver, ka AK izstāšanās varētu būtiski ietekmēt lauksaimniecību un pārtikas ražošanu un līdz ar to arī vietējās kopienas, it īpaši Īrijas salā, un pauž cerību, ka sarunās šīs problēmas tiks atbilstoši risinātas;
22. rosina izstāšanās līguma puses apsvērt pagaidu regulējumu, lai iespējami novērstu traucējumus pašreizējo ilglaicīgo pētniecības un izstrādes projektu īstenošanā un līdz ar to arī vietējā ekonomikā;
23. norāda, ka būtu jāprecizē, vai Apvienotajā Karalistē pašlaik īstēnotie enerģētikas projekti, it īpaši tie, kurus sākušas vietējās un reģionālās pašvaldības vai kuri paredzēti šīm pašvaldībām un ir vērsti uz CO₂ emisiju samazināšanu un uz ilgtspējīgu energoapgādi, turpmāk būs tiesīgi saņemt Eiropas Infrastruktūras savienošanas instrumenta (EISI), Eiropas Stratēģisko investīciju fonda (ESIF) un Eiropas Investīciju bankas līdzekļus un kāds pārejas regulējums AK izstāšanās dēļ būtu vajadzīgs;

24. rosina izstāšanās līguma puses apsvērt, kāda varētu būt AK izstāšanās ietekme gan uz ES jaunatnes un izglītības, gan uz pētniecības un izstrādes programmām, un lūdz puses apsvērt atbilstošus risinājumus, ko varētu nodrošināt tā dēvētā "partnervalstu" pieeja, kura ļauj iesaistīt trešās valstis, pamatojoties uz divpusējiem nolīgumiem ar ES. Šajā saistībā Komiteja rosina puses vienkāršot AK vietējo pašvaldību un decentralizēto iestāžu līdzdalību turpmākajās ES programmās, tostarp tādās jomās kā pētniecība, konkurētspēja un inovācija, kultūra, mūžizglītība, jaunatne, e-pārvaldība un publiskā sektora reformas, un šī līdzdalība varētu būt līdzīga, piemēram, Norvēģijas vai Islandes dalībai šajās programmās. Komiteja vēlreiz norāda, ka studentu apmaiņa (ne tikai programmā *Erasmus*) ir viens no Eiropas integrācijas veiksmes stāstiem un ka ES un AK universitātes no tās ir guvušas ļoti lielu labumu. Tādēļ visos turpmākajos nolīgumos būtu jācenšas saglabāt AK universitāšu aktīvā līdzdalība šajā apmaiņā, kas dod ļoti lielu labumu arī vietējai un reģionālajai ekonomikai;

25. norāda: ES vietējo un reģionālo pašvaldību interesēs ir paredzēt, ka pēc AK izstāšanās turpinās pastāvīga un strukturēta sadarbība ar Apvienotās Karalistes vietējām un reģionālajām pašvaldībām. RK šajā saistībā norāda, ka tā vislabāk spēj izveidot un izmantot institucionālus mehānismus, kas veicina regulāru apspriešanos un sadarbību ar AK vietējās pārvaldes struktūrām un decentralizētiem parlamentiem un asamblejām. Komiteja arī uzsver, ka jāturpina attīstīt partnerību ar Eiropas Padomes Vietējo un reģionālo pašvaldību kongresu un attiecīgajiem vietējo un reģionālo pašvaldību tīkliem, kuros AK vietējās pārvaldes struktūras arī turpmāk būs pārstāvētas;

26. vēlreiz norāda, ka Reģionu komitejā, kas gan oficiāli sarunās nebūs iesaistīta, ir locekļi, kuriem saskaņā ar attiecīgās valsts tiesisko regulējumu būs iespēja pieņemt oficiālu nostāju vismaz attiecībā uz to, kādām turpmāk jābūt AK un ES attiecībām, tostarp tirdzniecības jomā;

27. uzdod Komitejas priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Eiropas Komisijas izraudzītajam sarunu vadītājam, ar Apvienotās Karalistes izstāšanos no ES saistīto jautājumu koordinatoriem Eiropas Parlamentā un Padomē, Apvienotās Karalistes valdībai, AK decentralizētās pārvaldes asamblejām un valdībām, kā arī vietējās pārvaldes struktūrām un ES Padomes prezidentvalstij Maltai.

Briseļē, 2017. gada 24. martā

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Markku MARKKULA

ATZINUMI

REĢIONU KOMITEJA

122. PLENĀRĀ SESIJA 2017. GADA 22. UN 23. MARTĀ

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Virzībā uz ilgtspējīgu ES pārtikas politiku, kas rada darbvietas un izaugsmi Eiropas reģionos un pilsētās”

(2017/C 272/04)

Ziņotājs: Arno Kompatscher (IT/PPE), Bolcāno autonomās provinces padomes priekšsēdētājs un reģionālās padomes loceklis

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA (RK)

Kopīgs ilgtermiņa redzējums visās attiecīgajās politikas jomās

1. aicina pieņemt visaptverošu un ilgtspējīgu ES pārtikas politiku, kura ir demokrātiski veidota, kuras pamatā ir vienots un ilgtermiņa redzējums un jaunākās zinātniskās atziņas un kura ir saskaņā ar daudzlīmeņu pārvaldības pieeju, kas ļauj pārtikas ražošanas un uztura jautājumus risināt visaptverošākā veidā, veicinot ilgtspējīgākus ražošanas un patēriņa modeļus, izveidojot saikni starp dažādām politikas jomām, tostarp pārtikas ražošanas, lauksaimniecības, vides, veselības un patērētāju aizsardzības politiku, nodarbinātību un lauku attīstību, un radot darbvietas un izaugsmi Eiropas reģionos un pilsētās; aicina Eiropas Parlamentu un Komisiju kopā ar RK uzsākt kopīgu pilotprojektu ar mērķi sekmēt ES ilgtspējīgas pārtikas politikas izstrādi;
2. uzsver, ka jārod līdzsvars starp vajadzīgās elastības saglabāšanu, lai pārtikas politikā nepieļautu, no vienas puses, visiem gadījumiem piemērotu pieeju un, no otras puses, šās politikas nacionalizāciju. Regulējuma labāka saskaņotība palīdzēs nodrošināt patērētāju drošību, iekšējā tirgus efektīvu funkcionēšanu un subsidiaritātes principa respektēšanu;
3. uzsver, ka ir svarīgi nodrošināt pārtikas politikas vertikālo integrāciju, pamatojoties uz ilgtspējas kritērijiem, lai nodrošinātu saskaņotību vietējā, valsts, reģionālā un starptautiskā līmenī. Ir labi zināms, ka pārtikas sistēmām un ar tām saistītiem jautājumiem (vides, sociālajiem un ekonomikas) ir specifiska un vietēja dimensija. Tāpēc pilsētām un reģioniem var būt liela nozīme ar pārtikas sistēmām saistīto jautājumu risināšanā, un tas būtu jāņem vērā, izstrādājot ilgtspējīgu ES pārtikas politiku;
4. uzsver, ka ir svarīgi izveidot vispārēju Eiropas redzējumu un stratēģiju, kura virzīta uz drošu, stabilu un ilgtspējīgu apgādi ar pārtiku gan kvalitātes, gan pieejamības un kvantitātes ziņā un kuras pamatā ir ilgtspējas kritēriji. Šādai ES pārtikas politikai vajadzētu būt balstītai uz visaptverošu pieeju, atzīstot pārtikas piegādes ķēžu, kas ietver lauksaimniecību, pārtikas pārstrādi, vidi un veselības aizsardzību, globālo raksturu. Komisijai būtu jānodrošina, lai visi attiecīgie ES tiesību akti un finanšu stimuli būtu saderīgi ar šādu redzējumu un stratēģiju;

5. atkārtoti aicina īstenot ES pārtikas politiku, kas veicina ilgtspējīgas Eiropas lauksaimnieciskās ražošanas metodes, cenšoties attīstīt starpnozaru sinerģiju pārtikas ražošanas un vides jomā ietverot lauksaimniecības un zivsaimniecības politiku, klimata un enerģētikas politiku, reģionālo politiku un pētniecības politiku ⁽¹⁾;

6. vērš uzmanību uz to, ka lēmumos par dabas resursiem nav pienācīgi ņemtas vērā ekosistēmu vērtības. Ar vidi saistītās izmaksas pašreiz tiek novirzītas uz pārtikas ražošanu, radot situāciju, kurā ilgtspējīgāka pārtikas ražošana liekas dārgāka, galvenokārt augsto ražošanas izmaksu dēļ; tomēr ekosistēmu pakalpojumu koncepcija sniedz nozīmīgu iespēju attīstīt politikas sistēmu, kas ļauj atbalstīt bioloģiskās daudzveidības un citu dabas resursu piesardzīgu izmantošanu. Patlaban izmaksas, kas saistītas ar uztura izraisītām slimībām un kaitējumu ūdenim, augsnei, dzīvībai dabai un klimatam, uzskata par *papildu izmaksām*. Šīs izmaksas nav ierēķinātas pārtikas galīgajā cenā, neraugoties uz to, ka tās netieši (bieži neapzināti) sedz visa sabiedrība. Tāpēc Eiropas Komisijai būtu jāveicina tādu pasākumu īstenošana, kas ļauj atspoguļot pārtikas reālo cenu, lai veicinātu ilgtspējīgu ekonomiku;

7. atkārtoti norāda, ka jāstiprina saikne starp dažādām ar pārtiku saistītām nozarēm, piemēram, enerģētiku, mežsaimniecību, jūras resursu izmantošanu, ūdens apsaimniekošanu, atkritumu apsaimniekošanu, lauksaimniecību, klimata pārmaiņu ierobežošanu, zinātņi, pētniecību un zemes izmantošanu, jo tām visām ir liela nozīme ilgtspējīgas izaugsmes veidošanā ⁽²⁾. Šajā pieejā būtu jāņem vērā gan ES aprites ekonomika, gan citi starptautiski regulējumi, ar kuriem maksimāli var palielināt inovācijas iespējas;

8. uzsver, ka ilgtspējīgu pārtikas sistēmu saglabāšanā un tālākā attīstīšanās svarīga nozīme ir īpašām ES teritorijām, piemēram, kalnu reģioniem ar to ilgo tradīciju pārtikas ražošanā sarežģītos dabas apstākļos;

9. uzsver, ka ir svarīgi turpināt pārskatīt ES kopējo lauksaimniecības politiku (KLP), lai ne tikai lauksaimniekus, bet arī pārtikas ražotājus stimulētu ražot ilgtspējīgi, t. i., garantējot, ka konsekvēnti tiek īstenots ES savstarpējās atbilstības mehānisms, kurā paredzēts ienākumu atbalsts ražotājiem, kas ievēro vides un dzīvnieku labturības standartus;

10. uzskata, ka, izstrādājot visaptverošāku pārtikas politiku, kuras pamatā ir ilgtspējas kritēriji, ir svarīgi tajā iekļaut pašreizējo atjaunojamās enerģijas politiku. Tādēļ ir svarīgi izstrādāt pasākumus, kas veicina tādu biodegvielu ražošanu, kuras nekonkurē ar pārtikas kultūraugiem, un vienlaikus ilgtermiņā un uzņēmumiem un darba ņēmējiem prognozējamā veidā atturēti no tādu neilgtspējīgu pirmās paaudzes biodegvielu ražošanas, kuru pamatā ir pārtikas izejvielas, piemēram, augu eļļas;

11. lai atbalstītu ES izaugsmi, iesaka panākt tādas brīvās tirdzniecības nolīgumus ar trešām valstīm un citiem pasaules reģioniem, kas ir saskaņā ar ES iekšējo agroekoloģisko ražošanu, tātad tajos liela nozīme ir vides un ilgtspējas aspektiem. Šāds pasākums nodrošinātu, ka stingru prasību piemērošana ES pārtikas ķēdē nav iemesls tam, lai pārtikas ražošanu vienkārši pārvietotu;

12. atkārtoti norāda uz Apvienoto Nāciju Organizācijas Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas ierosmi lauksaimniecības nozarē pastāvīgi uzmanību pievērst katastrofu riska mazināšanai un noturības veidošanai, it īpaši reģionos, kurus periodiski piemeklē katastrofas un kuros lauksaimniecībai ir svarīga loma;

Veselīga ekosistēma, kas atbalsta lauksaimniecības ražīgumu un izturētspēju

13. uzsver, ka veselīga, dzīva augsne ir ļoti svarīga, lai garantētu nodrošinājumu ar pārtiku un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu. Jo īpaši pasākumi, kuru mērķis ir veicināt kultivētu sugu dažādošanu, plašu, integrētu un bioloģisku lauksaimniecību un augstākus dzīvnieku labturības standartus, būtu jāuzskata par ilgtspējīgas ES pārtikas politikas prioritātēm. Sasniedzot minētos svarīgos mērķus, būs arī iespējams palīdzēt atjaunot sabiedrības uzticēšanos Eiropas projektam;

⁽¹⁾ Priekšlikumi tiesību aktiem par kopējās lauksaimniecības politikas un lauku attīstības politikas reformu pēc 2013. gada (CdR 65/2012).

⁽²⁾ Rezolūcija "Ilgtspēja pārtikas jomā", CdR 3306/2015.

14. uzsver nepieciešamību stimulēt un atbalstīt, tostarp finansiāli, mazapjoma lauksaimniecības sistēmu attīstību, jo īpaši to, kas atrodas mazāk labvēlīgās teritorijās un pilsētu nomalēs. Maza apjoma lauksaimniecības sistēma ir vienkāršs un pieejams instruments, ko vietējās pašvaldības var izmantot, risinot daudzus praktiskus jautājumus, tostarp sociālās nevienlīdzības, vides un veselības aprūpes problēmas. Turklāt šādas sistēmas pilsētu nomalēs var nodrošināt ar ilgtspējīgā veidā ražotiem vietējiem, svaigiem un sezonāliem, veselīgiem pārtikas produktiem, kas pieejami arī ģimenēm ar zemiem ienākumiem. Maza apjoma lauksaimniecības sistēmas ir atzītas par sociāli apzinīgu modeli, kas ir vidi saudzējošs, samazina iepakojuma daudzumu un pārtikas izšķērdēšanu, ierobežo CO₂ emisijas un atbalsta ilgtspējīgu ražošanas paņēmieni izmantošanu ⁽³⁾. Mazas lauksaimniecības sistēmas, jo īpaši īsas lauksaimniecības produktu piegādes ķēdes, pozitīvi ietekmē vietējo ekonomiku un nodarbinātību;
15. norāda, ka īsas piegādes ķēdes ir svarīgas, lai palielinātu vides ilgtspēju transportēšanā starp dažādām patēriņa vietām. Faktiski tiklīdz attālums ir garāks, arī transportlīdzekļu radītā piesārņojuma negatīvā ietekme pieaug;
16. atkārtoti aicina lauksaimnieciskās ražošanas sistēmās patērēt mazāk ūdens, enerģijas, fosilo energoresursu, mēslošanas un augu aizsardzības līdzekļu ⁽⁴⁾;
17. atkārtoti norāda, ka tādu jauniešu trūkums, kas izvēlas lauksaimniecības profesijas, apdraud lauku apvidu saimniecisko un sociālo ilgtspēju. Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem ir priekšnoteikums, kas ļauj saglabāt lauksaimniecību visā Eiropas Savienībā un uzturēt lauku apvidu dzīvotspēju ⁽⁵⁾;
18. uzsver, ka reģionālās un vietējās ķēdes ļauj atbalstīt ilgtspējīgu pārtikas politiku, kas stimulē īpašo kvalitāti, tradīcijas, ekonomikas un kultūras mantojumu. Šo ķēžu ietvaros jo īpaši amatnieku uzņēmumiem ir būtiska nozīme daudzās vietējās un reģionālajās kopienās, un tie spēj veicināt attīstību un gūt panākumus ārvalstu tirgos;
19. atkārtoti aicina īstenot "olbaltumvielu plānu" Eiropas mērogā, lai atbalstītu proteīnaugu un pākšaugu audzēšanu Eiropā un samazinātu atkarību no importētām sojas izejvielām, lai nodrošinātu lopkopības nozares pašapgādi ar olbaltumvielām bagātu lopbarību, samazinātu slāpekļa mēslojuma lietošanu un uzlabotu augsnes auglību ⁽⁶⁾;
20. uzsver apputeksnētāju nozīmi un aicina veikt pasākumus, kas virzīti uz to, lai nodrošinātu apputeksnētāju kukaiņu aizsardzību, piemēram, samazināt kaitīgu pesticīdu izmantošanu un uzturēt kultūraugu daudzveidību;
21. aicina Eiropas Komisiju vairāk atbalstīt dzīvnieku labturību un vidi saudzējošas lauksaimniecības un ražošanas metodes, attīstot pasākumus, kuru mērķis ir novērst nevajadzīgu mēslojuma ražošanu un transporta emisijas; vienlaikus ir svarīgi rosināt dzīvnieku labturībai labvēlīgas sistēmas, izmantojot atbilstošu publisko iepirkumu un citus attiecīgos pasākumus. Kopumā ir jāatbalsta labākas lopkopības metodes un jāsamazina antibiotiku lietošana saimniecībās, vienlaikus ņemot vērā dzīvnieku labturību;
22. uzskata, ka bioloģiskā lauksaimniecība ir instruments, kas ļauj augsnē uzkrāt vairāk oglekļa, samazināt vajadzību pēc ūdens apūdeņošanai un ierobežot piesārņojumu ar ķīmiskām vielām, piemēram, pesticīdiem augsnē, gaisā un ūdenī;
23. atbalsta alternatīvu pārtikas tīklu izveidi, ietverot lauksaimnieku tirgus, vietējos pārtikas produktus, bioloģiskās lauksaimniecības produktu un godīgas tirdzniecības preču tīklus. Jo īpaši lauksaimnieku tirgi ir vietējās kopienas pārvaldīti tirgi, kas ir svarīga sociāla tikšanās vieta, kur vietējie ražotāji tieši patērētājiem par godīgām cenām piedāvā veselīgus un augsti kvalitatīvus pārtikas produktus un garantē vides ziņā ilgtspējīgas metodes. Turklāt tie saglabā vietējās kopienas pārtikas kultūru un palīdz aizsargāt bioloģisko daudzveidību;

⁽³⁾ Rezolūcija "Ilgtspēja pārtikas jomā", CdR 3306/2015.

⁽⁴⁾ Pašiniciatīvas atzinums "KLP perspektīvas pēc 2013. gada", CdR 127/2010.

⁽⁵⁾ Pašiniciatīvas atzinums "Atbalsts jaunajiem Eiropas lauksaimniekiem", COR-2016-05034-00-00-AC-TRA.

⁽⁶⁾ Priekšlikumi tiesību aktiem par kopējās lauksaimniecības politikas un lauku attīstības politikas reformu pēc 2013. gada (CdR 65/2012).

Pieklūve veselīgam uzturam, jo īpaši ģimenēm ar zemiem ienākumiem

24. uzsver nepieciešamību izveidot ilgtermiņa veselības programmas, kas vērstas uz aptaukošanās un pārtikas izraisītām slimībām, veicinot pieklūvi vietējiem, svaigiem un sezonāliem pārtikas produktiem un to pieejamību. Šādas programmas var būt īpaši efektīvas, ja ir paredzētas publiskām iestādēm (piemēram, skolām un slimnīcām) un tajās pilsētu teritorijās, kur liekais svars, lauku tirgu trūkums un ierobežota pieklūve svaigai pārtikai ir nopietna problēma. Jāatzīmē, ka šādas programmas sniedz divējādu iespēju ne tikai mudināt patērētājus mainīt ieradumus un pāriet uz uzturvielām bagātu pārtiku un veselīgu uzturu, bet arī virzīt patērētāju izvēli uz vietējiem, svaigiem un sezonāliem pārtikas produktiem;

25. iesaka samazināt aptaukošanās palielināšanos, veicinot aktīvas informācijas kampaņas par daudzlīmeņu pieeju, kuras mērķis ir veicināt patērētājus pāriet uz uzturu, kurā ir vairāk augu valsts pārtikas produktu un daudz augļu un dārzeņu, samazināt kopējo gaļas, tauku un cukura patēriņu, kā arī iegādāties vietējos/reģionālos, svaigus un sezonālus produktus, kas ražoti, izmantojot ilgtspējīgas ražošanas metodes. Šī iniciatīva ir ļoti svarīga, jo īpaši Eiropas pilsētās, kuras saskaras ar pārtikas nepietiekamību. Pārtikas nepietiekamība un aptaukošanās pilsētās pastāv līdzās (dubultais nepareiza uztura slogs), par ko liecina, piemēram, tas, ka arvien lielāks skaits cilvēku cenšas piekļūt pārtikas bankām un sociālajām virtuvēm;

26. atzinīgi vērtē iniciatīvas un apstākļus, kas samazina nevajadzīgu birokrātiju, kura kavē veselīgas pārtikas atgūšanu un pārdaļīšanu cilvēkiem, kam tā ir nepieciešama;

Standartizētas definīcijas, metodika un praktiski pasākumi

27. mudina saistībā ar ilgtspējīgām pārtikas sistēmām izstrādāt visaptverošu terminoloģiju, kas ietver lauksaimniecības pārtikas ražošanu, pārtikas pārstrādi un uzturu. Tas ir svarīgi, lai noteiktu, kā virzīties uz kopēju un visaptverošu ES pārtikas politiku; vajadzētu darīt pieejamus piemērotus instrumentus, lai nodrošinātu politikas pasākumu efektīvu īstenošanu;

28. uzsver, ka ir vajadzīga standartizēta metodoloģija datu vākšanai un ziņošanai par pārtikas produktu ietekmi uz vidi, tostarp pārtikas izšķērdēšanu, lai nodrošinātu datu salīdzināmību starp dalībvalstīm un veicinātu ar pārtikas produktiem vai uzturu saistīto vides un sociālo izmaksu ekonomisko novērtēšanu;

29. uzsver, ka ir svarīgi veicināt labas prakses apmaiņu, dalīties ar datiem par pārtikas ietekmi uz vidi, un pārredzamāk un pieejamāk sniegt informāciju visai pārtikas ķēdei, tostarp patērētājiem. Labas prakses izmantošana un pamatnostādnes ir svarīgas, lai veicinātu atbilstošu ilgtspējīgu pasākumu pieņemšanu, vietējās administrācijas nodrošinot ar pietiekamu informāciju šādu programmu īstenošanai;

30. uzsver nepieciešamību uzlabot pārtikas marķējuma pārredzamību, ietverot salīdzināmu informāciju par pārtikas ietekmi uz vidi. Jāatzīmē, ka pašreizējā marķējuma sniegtā informācija par enerģētisko vērtību un uzturvielu saturu nav pietiekama, lai risinātu pārtikas un veselības sarežģītās attiecības, un pašreizējā marķējumā pilnībā trūkst informācijas par pārtikas produktu ietekmi uz vidi. Lai gan vairums patērētāju zina, ka viņu izvēlei ir noteikta ietekme uz vidi, uz marķējuma nav pieejama informācija, kas patērētājiem palīdzētu veikt ilgtspējīgu izvēli. Komiteja uzskata, ka marķējumam jābūt skaidram un jēgpilnam, bet tam nevajadzētu būt pārāk sarežģītam un pārtikas ražotājus apgrūtinotam;

31. aicina Komisiju veikt pasākumus ar mērķi palielināt uzraudzību un kontroli pārtikas nozarē. Tas ļautu atbalstīt kvalitatīvu pārtiku un novērst negodīgu konkurenci, tādējādi palielinot produktu uzticamību un patērētāju uzticēšanos;

“Zaļa” publiskā iepirkuma pamatnostādnes

32. uzsver, ka publiskais iepirkums, kas veido aptuveni 14 % no ES IKP, ir potenciāli spēcīga svira, lai nodrošinātu apgādi ar ilgtspējīgāku pārtiku (vietējo un bioloģisko), izmantojot publiskā sektora līgumus par ēdināšanu skolu un slimnīcu ēdnīcās. Šie piemēri var nostiprināt saikni starp laukiem un pilsētām, uz ko norādīts *Habitat III* konferences jaunajā pilsētprogrammā (NUA);

33. aicina Eiropas Komisiju precizēt spēkā esošos ierobežojumus publiskā iepirkuma noteikumos, lai piemērotu ilgtspējas kritērijus. ES konkurences tiesību akti aizliedz publiskā iepirkuma līgumos specifiski norādīt teritoriālos produktus (piemēram, vietējo pārtiku);

Daudzlīmeņu pārvaldības pieeja, kas saistīta ar ilgtspējīgas ES pārtikas politikas konceptu

34. atbalsta, ka plānošanas procesu veikšanai vietējā līmenī izveido vietējās pārtikas padomes, kas aptver tādas darbības kā pasākumi saiknes izveidošanai starp ražotājiem un patērētājiem, tādu pārtikas trūkuma zonu un vietu noteikšana, kur izvietot jaunus tirgus reģionālā līmenī, un, galvenokārt, nodrošināt, ka sabiedrība pauž viedokli politikas izstrādē;

35. vērš uzmanību uz to, ka stratēģiskā plānošana reģionālā un vietējā līmenī ir būtiska, lai samazinātu pārtikas ražošanas sistēmas kopējo ietekmi uz vidi. No ražošanas perspektīvas bieži ir tā, ka pakalpojumi (tehniskie, kredīti, izejvielas, resursi) nav pieejami tādā pašā mērā, ja ražotājus pilsētu un piepilsētu teritorijās salīdzina ar lauku teritorijās esošajiem ražotājiem;

36. uzsver nepieciešamību piešķirt vietējām un reģionālajām pašvaldībām pilnvaras uzsākt un pārvaldīt konkrētus vides aizsardzības pasākumus un tām atļaut ieviest teritoriālos nolīgumus, kas parakstīti kopā ar lauksaimniekiem vai viņu pārstāvjiem (⁷);

37. uzskata, ka augšupēja politikas pieeja pārtikas ilgtspējas jomā pirmkārt un galvenokārt būtu jānodrošina, veidojot spēcīgas partnerības vietējās attīstības veicināšanai un iesaistot vietējās (reģionu un pilsētu) pašvaldības (⁸), arī saskaņā ar jauno pilsētvides attīstības programmu (⁹);

38. iesaka vairāk atbalstīt tādas pilsētu iniciatīvas kā, piemēram, "Milānas pilsētas pakts par pārtikas politiku" (*Milan Urban Food Policy Pact*), ko pieņēma pasākumā *Expo 2015 "Paēdināt planētu. Enerģija dzīvei"* (*Feeding the planet. Energy for Life*), kurš Milānā notika, lai veicinātu godīgas, ilgtspējīgas un noturīgas pārtikas sistēmas.

Briselē, 2017. gada 22. martā

Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs

Markku MARKKULA

(⁷) Priekšlikumi tiesību aktiem par kopējās lauksaimniecības politikas un lauku attīstības politikas reformu pēc 2013. gada (CdR 65/2012).

(⁸) Perspektīvas atzinums par tematu "Vietējā lauksaimniecība un pārtikas ražošana", CdR 341/2010 rev.

(⁹) NUA: *Habitat III* konferences noslēguma dokuments.

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Veselības aprūpes sistēmu integrācija, sadarbība un veiktspēja”

(2017/C 272/05)

Ziņotāja: Birgitta Sacrédeus (SE/PPE), Dālnarnas landstinga locekle**IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ**

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA (RK)

Veselība Eiropā

1. secina, ka laba visu iedzīvotāju veselība ir svarīga sabiedrības labklājībai. Veselība ir vērtība pati par sevi, un vienlaikus veselīgi iedzīvotāji sekmē ekonomikas attīstību (un otrādi);
2. atzīmē, ka Savienības iedzīvotāji dzīvo ilgāk un veselīgāk nekā agrāk. Eiropas Savienībā veselības jomā tomēr vērojamas lielas atšķirības gan dalībvalstīs, gan starp tām. Ilgtermiņā vidējais dzīves ilgums Eiropas Savienībā ir palielinājies, taču joprojām vērojamas lielas atšķirības gan valstīs, reģionos un vietējās pašvaldībās, gan to starpā. Piemēram, atšķirība starp garāko un īsāko vidējo mūža ilgumu ES dalībvalstīs ir gandrīz deviņi gadi (2014. gadā tie bija 83,3 un 74,5 gadi ⁽¹⁾). Vidējā mūža ilguma pieaugums izskaidrojams arī ar dzīvesveida maiņu, izglītības līmeņa paaugstināšanos un labākām iespējām piekļūt kvalitatīvi augstvērtīgai veselības aprūpei;
3. atzīmē, ka veselības aizsardzība un sociālā aprūpe ir liels un svarīgs sociālais sektors, kurā ir nodarbināti daudzi cilvēki un kas daudziem sniedz iespēju dzīvot labāk, veselīgāk un ilgāk. Taču 28 dalībvalstu veselības aprūpes sistēmas ir atšķirīgas, tostarp resursu pieejamības ziņā;
4. atzīmē, ka veselība un veselības veicināšana ir svarīgi aspekti saistībā ar mērķiem, kas izvirzīti 2015. gadā apstiprinātajā ANO ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam. Vairumam no 17 mērķiem ir skaidra saikne ar veselību, taču viens no šiem mērķiem (3. mērķis) skaidri paredz nodrošināt veselīgu dzīvi visu vecumu cilvēkiem un veicināt viņu labklājību. Arī veselības veicināšana tiek uzskatīta par vienu no ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanas stūrakmeņiem. Šie mērķi arī atbilst mērķiem, kas izvirzīti Pasaules Veselības organizācijas (PVO) Eiropas reģiona 2012. gadā pieņemtajā dažādas nozares aptverošajā veselības un labklājības programmu kopumā (“Veselība 2020”);

ES pilnvaras veselības jomā

5. atzīmē, ka ES darba mērķis veselības jomā saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 168. pantu ir iedzīvotāju veselības uzlabošana, slimību profilakse un aizsardzība pret veselības apdraudējumiem. Virzībā uz šo mērķi cita starpā tiek izmantotas ES programmas veselības jomā, Eiropas strukturālie un investīciju fondi, pamatprogramma pētniecībai un inovācijai un pamattiesību aizsardzība. Patiešām, ES Pamattiesību hartas 35. pantā ir noteikts, ka “ikvienam ir tiesības uz profilaktisko veselības aprūpi un ārstniecību saskaņā ar nosacījumiem, kuri paredzēti valstu tiesību aktos un praksē. Nosakot un īstenojot visu Savienības politiku un darbības, ir jānodrošina augsts cilvēku veselības aizsardzības līmenis”;
6. norāda, ka jomā, kas aptver sabiedrības veselību vai skar, piemēram, veselības pārrobežu aprūpi, Eiropas Savienībai ir noteiktas likumdošanas pilnvaras, taču ES izsaka ieteikumus arī jomās, kurās tās pilnvaras ir ierobežotas. Eiropas pusgadā Eiropas Komisija nāk klajā ar dalībvalstīm adresētiem ieteikumiem, kas dažos gadījumos attiecas uz veselības aprūpi;

⁽¹⁾ *Health at a Glance: Europe 2016.*

7. uzsver tomēr, ka būtībā dalībvalstis pašas nosaka, kā tiek organizēti, finansēti un veidoti to veselības aprūpes pakalpojumi, aprūpes pakalpojumi un sociālie pakalpojumi. Daudzas dalībvalstis nolēmušas lielāko atbildību par aprūpes nozari un veselības aprūpes jomu uzticēt vietējām un reģionālajām pašvaldībām. Arī valstīs ar valsts līmeņa veselības aprūpes sistēmu bieži vien par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību atbild vietējais līmenis;

“Veselības stāvoklis ES”

8. atzinīgi vērtē iniciatīvu “Veselības stāvoklis ES”, ar ko Komisija nāca klajā 2016. gada jūnijā. Šīs iniciatīvas mērķis ir apkopot starptautisku pieredzi, lai paplašinātu valstu un ES mēroga zināšanas veselības jomā un atbalstītu lēmumu pieņemšanu ⁽²⁾ dalībvalstīs;

9. pieņem zināšanai, ka Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (ESAO) un Komisija 2016. gada novembrī publicēja ziņojumu *Health at a Glance: Europe 2016*. Līdztekus statistikas datiem, kas liecina par lielajām atšķirībām tādās jomās kā veselība, veselības faktori, izdevumi veselībai un medicīniskās aprūpes efektivitāte, kvalitāte un pieejamība, ziņojumā arī analizēta veselības jomā vērojamo trūkumu ietekme uz darba tirgu un minēts, ka jāpaplašina primārā veselības aprūpe;

10. norāda arī, cik svarīgi ir, lai Komisija turpmākajā darbā iesaistītu reģionālās un vietējās pašvaldības un apkopotu to viedokļus par veselības aprūpes sistēmu turpmāko attīstību, arī tādēļ, ka labas prakses piemēri bieži ir atrodamī vietējā un reģionālajā līmenī;

Vairākas lielas problēmas

11. secina, ka ES dalībvalstu veselības aprūpes sistēmas saskaras ar vairākām lielām problēmām, kas vienā daļā dalībvalstu izpaužas vairāk nekā citās:

- a) veselības stāvokļa un veselības aprūpes pieejamības atšķirības – tās ir atšķirības, kurām bieži ir sociālekonomiski un ģeogrāfiski cēloņi;
- b) jauns “slimību spektrs”, kurā ļoti lielu daļu no veselības aprūpes izmaksām rada hroniskas slimības. PVO dati liecina, ka Eiropas reģionā 86 % nāves gadījumu izraisa piecas izplatītākās nelipīgās hroniskas slimības (diabēts, sirds un asinsvadu slimības, vēzis, hroniskas elpošanas ceļu slimības un garīgās slimības), kas bieži ir neveselīga dzīvesveida (smēķēšanas, alkohola pārmērīga patēriņa, sliktu ēšanas ieradumu un kustību trūkuma) sekas. Šie faktori arī izraisa arvien biežāk vērojamas liekā svara un aptaukošanās problēmas (arī bērniem un jauniešiem);
- c) sabiedrības novecošana un līdz ar to daudzi vecāka gadagājuma cilvēki, kuri cieš no vienas vai vairākām hroniskām slimībām (multimorbiditāte);
- d) infekcijas slimības un pastāvīga bažas par globālām pandēmijām. Tā kā globalizācija pieaug, palielinās iespējamība, ka izplatās dažāda veida veselības apdraudējumi;
- e) uzkrītoši daudz pacientu saslimst nepietiekamas pacienta drošības dēļ, arī veselības aprūpē iegūtu infekciju dēļ;
- f) arvien palielinās tāda sabiedrības veselības problēma kā rezistence pret antibiotikām, un tā izraisa saslimstības un mirstības rādītāju pieaugumu un rada augstas izmaksas veselības aprūpes sistēmām;
- g) veselības aizsardzības un aprūpes speciālistu trūkums – daudzviet Eiropā vērojamas problēmas saistībā ar pietiekama skaita kvalificētu darbinieku apmācību, pieņemšanu darbā un noturēšanu attiecīgajās darba vietās;

⁽²⁾ Divu gadu laikposmam paredzētā iniciatīva tiek īstenota sadarbībā ar ESAO, Eiropas Veselības sistēmu un politikas novērošanas centru un dalībvalstīm, un tā aptver četrus elementus:
— *Health at a Glance: Europe 2016* (Pārskats par veselību Eiropā 2016. gadā) publicēšana (2016. gada novembrī),
— konkrētās valstīs “veselības jomā vērojama stāvokļa raksturojums”, kas vajadzīgs, lai analizētu ES dalībvalstu iezīmes un problēmas (2017. gada novembrī),
— analīze, kas balstās uz diviem iepriekšminētajiem elementiem un kas sniedz īsu pārskatu un sasaista rezultātus ar plašāku ES programmu, īpašu uzmanību pievēršot transversāliem politikas jautājumiem un savstarpējās mācīšanās iespējām (2017. gada novembrī),
— iespēja brīvprātīgi apmainīties ar labas prakses piemēriem, ko var pieprasīt dalībvalstis, lai apspriestu konkrētus savas valsts stāvokļa aspektus (sākot no 2017. gada novembra).

- h) pieaugošas iedzīvotāju vēlmes un prasības pēc aprūpes, kas orientēta uz pacientiem;
- i) uz veselības aprūpes sistēmām izdarītais spiediens samazināt izmaksas un paaugstināt izmaksu efektivitāti, jo veselības aprūpes izmaksas ir augstas un varētu pieaugt vēl vairāk;
- j) jaunas tehnoloģijas, kas nodrošina labklājību, var palīdzēt uzlabot daudzu cilvēku veselību – jauninājumi samazina dažu veselības problēmu radītās izmaksas, taču vienlaikus jaunas noteiktu slimību un veselības stāvokļu terapijas iespējas var izraisīt izmaksu pieaugumu;
- k) tā kā pieaug migrācija, jo īpaši tā, ko daudzos gadījumos veido traumas guvuši bēgļi, jārikojas, lai cita starpā palielinātu pienācīgas psihiatriskās, psihoterapeitiskās un psihosomatiskās ārstniecības pieejamību;
- l) vides un klimata pārmaiņas negatīvi ietekmē veselību un labklājību;
- m) garīgas un fiziskas saslimšanas, ko izraisa saspringta profesionālā dzīve vai nepietiekams darba un privātās dzīves līdzsvars;

Šo problēmu risināšanas pasākumi

12. uzskata, ka iespēju vienlīdzība veselības jomā sākas ar to, ka visiem ir iespējas piekļūt veselības aprūpei. Atbilstoši un ilgtspējīgai veselības aprūpes finansēšanai ir būtiska nozīme, lai varētu nodrošināt vispārēju, pieejamu un kvalitatīvi augstvērtīgu veselības aprūpi. Neoficiāli maksājumi un citādas koruptīvas darbības veselības aprūpes sistēmā ir jāapkaro, jo tie negatīvi ietekmē veselības aprūpes pieejamību un efektivitāti;

13. secina, ka visu saslimšanu vidū dominē hroniskās slimības, kas rada lielāko daļu izmaksu veselības aprūpēs sistēmā un citās sociālās aizsardzības sistēmās. Lai nodrošinātu veselības aprūpes sistēmu ilgtspēju ilgākā termiņā, tās ir jāreformē ar mērķi tās labāk sagatavot hronisku slimību ārstēšanai un apturēt ilgtspējīgu izmaksu pieaugumu. Daudzas hroniskas slimības var novērst, ja tiek mainīti dzīves ieradumi, un ar pareizajiem pasākumiem var aizkavēt hroniskajām slimībām raksturīgo stāvokļa pasliktināšanos;

14. vēlētos īpaši norādīt uz problēmām garīgās veselības jomā. Garīgajai veselībai jābūt tikpat svarīgai kā fiziskajai veselībai. Garīgas veselības traucējumus bieži var veiksmīgi ārstēt ambulatori. Garīgās veselības pamatā bieži ir labas sociālās attiecības ar ģimenes locekļiem, tuviniekiem un citiem cilvēkiem, labi dzīves un darba apstākļi un sajūta, ka dzīvē valda saskaņa un tai ir jēga;

15. uzskata, ka lielāks uzsvars jāliek uz profilaksi un veselības veicināšanu un ka tām vairāk jābalstās uz zināšanām un pamatotām atziņām. Veselības aizsardzības iestāžu un aprūpes iestāžu sadarbība ir jāuzlabo, lai nodrošinātu labāku dzīvi galvenokārt gados vecākiem cilvēkiem un cilvēkiem ar invaliditāti. Šajā saistībā lietderīga ir veselības un sociālās aprūpes pakalpojumu integrācija, galveno uzmanību pievēršot individuālam izvērtējumam un aprūpes nepārtrauktībai. Tā kā dzīvesveida pamati tiek likti agrīnā vecumā, profilaksē svarīga loma jāatvēr ģimenei un skolai;

16. piekrīt *Health at a Glance: Europe 2016* paustajam viedoklim, ka ES dalībvalstīm jāstiprina primārās aprūpes sistēma, lai nodrošinātu atbilstību novecojošas sabiedrības vajadzībām, izveidotu labākas aprūpes ķēdes un atturētu no nevajadzīgas stacionārās aprūpes. Līdzekļi būtu jāiegulda primārajā aprūpē, ambulatorajā aprūpē un aprūpē mājas apstākļos, un ar kvalitāti saistītu apsvērumu dēļ ir jācentralizē ļoti specializētā ārstēšana slimnīcās. Lai atslogotu slimnīcas, primārajai aprūpei vajadzētu būt pieejamai arī ārpus ierastā darba laika. Svarīgi ir īstenot daudznozaru pieeju. Primārajā aprūpē būtu jānodarbina profilakses, veselības veicināšanas un hronisku slimību ārstēšanas speciālisti;

17. norāda, ka ES dalībvalstu sociālās palīdzības sistēmas ir ļoti atšķirīgas. Ļoti atšķirīgs ir piešķirtā publiskā finansējuma apmērs un tas, kādā apmērā sociālie pakalpojumi tiek nodrošināti mājas apstākļos vai īpašās iestādēs. Lai panāktu vienlīdzību veselības aprūpes jomā, ir svarīgi, lai visām personām vajadzības gadījumā būtu piekļuve augstas kvalitātes sociālajiem pakalpojumiem. Neprofesionālie aprūpētāji ir jāatbalsta. Svarīgu papildu ieguldījumu var sniegt brīvprātīgo organizācijas;

18. rosina valstu iestādes pievērst uzmanību vietējo un reģionālo pašvaldību lielajai nozīmei pārejā no stacionāri centrētās aprūpes uz aprūpi kopienā un pavērt tām iespēju izstrādāt radošus, profilaktiskus pasākumus, agrīnas iejaukšanās pakalpojumus un ilgtermiņa aprūpes iespējas, nevis koncentrēties tikai uz reaktīvu aprūpi;

19. piekrīt *Health at a Glance: Europe 2016* paustajam viedoklim, ka vairāk pūļu jāvelta hronisku slimību profilaksei darbaspējīgā vecumā. Hroniskas slimības izraisa nodarbināto skaita samazināšanos, produktivitātes pazemināšanos, pāragru pensionēšanos, ienākumu samazināšanos un priekšlaicīgu aiziešanu no dzīves. Ļoti svarīga nozīme ir fiziskajā un garīgajā ziņā labiem darba apstākļiem, lai varētu ierobežot darba izraisītas saslimšanas un kaitējumu veselībai un mazināt slimību izraisītus darba kavējumus un bezdarbu. Tādēļ ir vajadzīga ciešāka saikne starp veselības un darba tirgus politiku un tās veidošanā jāiesaista sociālie partneri. Būtu jāuzskata, ka veselības pasākumi nav izmaksas, bet gan ieguldījumi;

20. uzsver, ka jāvelta pūles, lai nodrošinātu, ka cilvēki ar invaliditāti var veikt viņu spējām atbilstošu darbu. Ļoti svarīga ir efektīva rehabilitācija, lai slimnieki un cietušie varētu ātri atgriezties darbā;

21. uzskata, ka vairāk uzmanības jāvelta jautājumiem, kas saistīti ar pacientu līdzdalību un uz pacientiem orientētu aprūpi⁽³⁾. Mūsdienās pacienti ir kopumā labāk informēti, un daudzi cilvēki vēlētos izvēlēties veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju un grib saņemt informāciju par pieejamību un kvalitāti. Veselības aprūpes sistēmai tādēļ būtu jāatbalsta cilvēku centieni rūpēties par savu veselību, proti, dzīvot veselīgi, būt labi informētiem, lai varētu pareizi izvēlēties ārstēšanu un veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju, aprūpēt pašiem sevi un izvairīties no medicīniskām komplikācijām;

22. vienlaikus uzskata: būtu lietderīgi, ja kopīgi finansēta aprūpe tiktu veikta atbilstoši individuāla pacienta vajadzībām, nevis viņa pieprasījumam, jo pretējā gadījumā iespējami aprūpes un ārstniecības pakalpojumu pārmērīgas izmantošanas draudi;

23. norāda, ka lielāks uzsvars jāliek uz veselības aprūpes kvalitāti un sekmīgu medicīnisko rezultātu. Lielo datu (*Big Data*) vākšana, pārredzamība un atklāta salīdzināšana, balstoties uz kopīgiem rādītājiem, paver iespēju stimulēt uzlabojumus un novērtēt veselības sektorā veikto ieguldījumu efektivitāti;

24. uzsver, ka jāuzlabo veselības aprūpes sistēmas un izglītības sistēmas plānošana un koordinācija un jāpaver labas iespējas tālākizglītībai, lai varētu nodrošināt labi izglītotu veselības aizsardzības un aprūpes personāla pieejamību. Pašlaik daudzās profesijās vērojams darbaspēka trūkums, un dažādu profesionālo grupu ģeogrāfiskais sadalījums nav vienāds un izveidojusies šo grupu nelīdzsvarotība. Viena no problēmām ir nepieciešamība sagatavot vairāk primārās aprūpes ārstu⁽⁴⁾ un nepieciešamība saglabāt prasmes. Lai darbiniekus varētu pieņemt darbā un noturēt attiecīgajās darbvietās, darba devējiem ir jāpiedāvā patīkama darba vide un labi darba apstākļi. Lai pilnveidotu personāla darbību, darba devējiem būtu jāveido dažādu speciālistu grupas un jāpārdala uzdevumi (*Task Shifting*) un tādā veidā jāpalielina medmāsu un citu profesionālo grupu loma. Komiteja pauž cerību, ka Komisijas aktīvā rīcība, kuras mērķis ir izveidot Eiropas Solidaritātes korpusu, varēs vairot jauniešu interesi par darbu veselības aprūpes sistēmā;

25. atzinīgi vērtē medicīnas tehnoloģiju attīstību un jaunu ārstniecības līdzekļu ieviešanu. Ieguldījumiem pētniecībā un inovācijā ir būtiska nozīme saistībā ar veselības aprūpes sistēmu attīstību. Izmantojot atbalsta ierīces un izstrādājot jaunas tehnoloģijas, var arī vairot aprūpējamu personu patstāvību;

26. uzskata, ka jaunas digitālās tehnoloģijas ir svarīgākais palīg līdzeklis aprūpes efektivitātes paaugstināšanā, jo tās paver jaunas profilakses, atklāšanas, diagnostikas, ārstniecības, informēšanas un saziņas iespējas. Inovācija šajā jomā norit strauji. Kaut arī pamatotu iemeslu dēļ ir jācenšas nodrošināt datu un privātās dzīves aizsardzību, veselības aprūpes sistēmas pārāk bieži kavējas ar jauno informācijas tehnoloģiju pavērto iespēju izmantošanu. Datu aizsardzības noteikumi jāveido tā, lai tie nemazinātu veselības aprūpes, uzraudzības un pētniecības efektivitāti un vienlaikus nodrošinātu cilvēku privātās dzīves respektēšanu;

⁽³⁾ Konceptija, kura aprūpes plānošanā un sniegšanā paredz aktīvi iesaistīt pacientus un viņu piederīgos un kurā pacienti ir kas vairāk nekā kārtējais slimības gadījums.

⁽⁴⁾ *Health at a Glance: Europe 2016*.

27. norāda, ka digitalizācija vienlaikus izraisa būtiskas darba metožu un veselības aprūpes sistēmu organizācijas pārmaiņas. Mainās gan dažādu profesionālo grupu spēku samērs, gan spēku samērs starp pacientiem un veselības aprūpes personālu. Elektroniskie ("e-veselība") un mobilie (m-veselība) veselības aprūpes pakalpojumi var sniegt iedzīvotājiem lielākas iespējas ietekmēt savu veselību un aprūpi un panākt lielāku līdzatbildību šajā jomā. Pacientiem biežāk aprūpējot pašiem sevi, viņiem retāk jādodas pie ārsta, un tādēļ viņi ir apmierinātāki un samazinās veselības aprūpes un kopšanas izmaksas. Straujāka digitalizācija var arī sekmēt pakalpojumu uzlabošanu nomaļās un mazapdzīvotās teritorijās;

28. norāda, ka jaunām zālēm ir svarīga loma veselības aprūpes sektora attīstībā. Jaunas un labākas diagnostikas metodes paver iespēju veikt attiecīgās personas vajadzībām atbilstošu ārstēšanu un izmantot zāles, kam ir mazāk blakusparādību un labāki medicīniskie rezultāti. Taču, lai varētu paaugstināt veselības aprūpes sistēmu efektivitāti, jārisina tādas problēmas kā zāļu dārdzība un zāļu pārmērīga izrakstīšana. Komiteja tādēļ atbalsta iniciatīvas saistībā ar dalībvalstu brīvprātīgu sadarbību tādās jomās kā iepirkums, cenu noteikšana un zāļu pieejamība;

29. rosina veļtīt lielākas pūles, lai izmantotu iespējamās saimnieciskās un kvalitatīvās priekšrocības, kādas rada sadarbība dārgu un/vai ļoti specializētu medicīnas iekārtu jomā;

30. uzskata, ka jāturpina daudzās jomās veiktie enerģiskie pasākumi, kuru mērķis ir vairojot pacientu drošību. Jāveic arī pasākumi, lai mazinātu rezistenci pret antibiotikām, tostarp, ierobežojot antibiotiku lietošanu, izstrādājot jaunas antibiotikas un īstenojot integrētu pieeju, kas aptver gan cilvēku, gan dzīvnieku veselību, un jāīsteno īpaši pasākumi veselības aprūpē iegūtu infekciju apkarošanai. Lai varētu nodrošināt efektīvu aizsardzību pret inficēšanos, jāpanāk, ka visi cilvēki, kas dzīvo Eiropā, saņem iespējami efektīvāko aizsardzību pret slimībām, kuras var novērst ar vakcinēšanos;

31. uzskata: ir svarīgi, ka dalībvalstu veselības aprūpes sistēmas un sociālie dienesti pievērs uzmanību daudzu nesēn ieradušos migrantu neaizsargātībai un veic pasākumus, lai apmierinātu ārstēšanas vajadzības, piemēram, garīgās veselības jomā;

32. uzsver, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir svarīga nozīme aizsardzībā pret riska faktoriem, kas saistīti ar vidi, un veselības veicināšanā. Bieži pašvaldības ir lielā mērā atbildīgas par vides aizsardzību, gaisa kvalitāti, atkritumu apsaimniekošanu, pilsētplānošanu, sabiedrisko transportu, dzeramo ūdeni un kanalizāciju, tuvumā esošajām atpūtas vietām, pārtikas nekaitīgumu utt. Veselības aprūpes sektors un sociālās palīdzības dienesti var sekmēt šos pūliņus, piemēram, izmantojot produktus, kas ir nekaitīgi un vidi saudzējoši, efektīvi apsaimniekojot atkritumus un samazinot enerģijas un ūdens patēriņu;

Pasākumi ES līmenī

33. atzinīgi vērtē Eiropas sadarbību veselības aprūpes jomā, kas notiek, respektējot dalībvalstu autonomiju attiecībā uz veselības aprūpes sistēmu veidošanu, organizēšanu un finansēšanu. Kaut arī problēmas ir vienas un tās pašas, risinājumi bieži vien atšķiras. Eiropas Savienībai būtu jāatbalsta dalībvalstu un to vietējo un reģionālo pašvaldību pūliņi veicināt iedzīvotāju veselību un attīstīt veselības aprūpes sistēmas. Eiropas Savienībai ir jārespektē subsidiaritātes princips un dalībvalstu veselības aizsardzības sistēmu atšķirības;

34. uzskata, ka ES vienlaikus ir ieinteresēta uzlabot veselības aprūpi un mazināt nevienlīdzību veselības jomā, jo tas ir priekšnoteikums, lai mazinātu arī ekonomiskās un sociālās atšķirības Eiropā. Eiropas Savienībai savā darbā ir konsekventi jāievēro princips "Veselības aizsardzības jautājumi visās politikas jomās";

35. uzsver, ka pēc 2020. gada ES kohēzijas politikas finansējumu jāturpina piešķirt tādās jomās kā veselības aprūpes infrastruktūra, e-veselība un veselības veicināšanas programmas, lai sekmētu reģionālo attīstību un mazinātu sociālās un ekonomiskās atšķirības. Ar ES līdzekļiem finansēto projektu efektivitāte ir pastāvīgi jāpārbauda no sabiedrības veselības un attiecīgo reģionu ekonomikas attīstības viedokļa⁽⁵⁾;

⁽⁵⁾ CDR 260/2010.

36. uzskata, ka pārrobežu sadarbība var sekmēt Eiropas veselības aprūpes sistēmu attīstību. Noteiktas ES likumdošanas pilnvaras attiecībā uz pārrobežu veselības apdraudējumiem un veselības aprūpi ir pamatotas, taču pārējo jautājumu risināšanā Eiropas Savienībai vajadzētu koncentrēties uz atbalstu dalībvalstu darbam, kā arī kvalitātes paaugstināšanas pasākumiem. ES var šo atbalstu sniegt, piemēram, izsakot ieteikumus, sākot un finansējot attīstības projektus, rosinot sadarbību pierobežas reģionos, veicinot zināšanu un pieredzes apmaiņu, izplatot labas prakses piemērus un metodes, aktīvāk iesaistoties pārredzamā veselības aizsardzības sistēmu efektivitātes salīdzināšanā un novērtēšanā, arī sadarbībā ar PVO un ESAO. Šajā procesā ir svarīgi novērtēt dažādo veselības aprūpes pakalpojumu ietekmi uz pacientu/sabiedrības veselību;
37. tādēļ ierosina Eiropas Komisijai izveidot *Erasmus* līdzīgu programmu, kas būtu paredzēta veselības aprūpes jomas speciālistiem;
38. uzskata, ka prioritārās jomas, kuras izraudzījusies ekspertu grupa Veselības aizsardzības sistēmu snieguma novērtēšanai (*HSPA*) (proti, integrēta aprūpe; veselības aprūpes pieejamība un tainīgums; primārā aprūpe; rezultāti veselības aprūpes jomā/efektivitāte; hroniskas saslimšanas un aprūpes kvalitāte), attiecas arī uz vietējo un reģionālo līmeni, un pauž gatavību sadarboties ar minēto ekspertu grupu, lai dalītos ar vietējā un reģionālā līmeņa zinātību;
39. tādēļ lūdz tai piešķirt novērotāja statusu ekspertu grupā Veselības aizsardzības sistēmu snieguma novērtēšanai, ko Komisija un dalībvalstis pēc Padomes ierosmes izveidoja 2014. gada septembrī;
40. uzskata, ka Eiropas Savienībai arī jāveicina hronisku slimību profilakse un mūsdienīgu informācijas un komunikācijas tehnoloģiju izmantošana, jārosina Eiropas sadarbība ārstēšanas metožu novērtēšanā un jāiesaistās vispasaules centienos mazināt rezistenci pret antibiotikām; tādēļ atzinīgi vērtē, piemēram, Komisijas ieceri 2017. gadā nākt klajā ar jaunu rīcības plānu, kura mērķis ir mazināt rezistenci pret antibiotikām;
41. šajā saistībā atgādina dalībvalstīm par to saistībām līdz 2017. gada vidum sagatavot valstu rīcības plānus cīņai pret antibiotiku rezistenci, "pamatojoties uz "Vienas veselības" pieeju un saskaņā ar PVO Vispārējā rīcības plāna mērķiem", un rosina veselības ministrijas iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības minēto plānu izstrādē un īstenošanā;
42. norāda, ka Eiropas Savienības Tiesas spriedumi un 2011. gada Direktīva par pacientu tiesību piemērošanu pārrobežu veselības aprūpē ir paplašinājuši Savienības pilsoņu iespējas saņemt veselības aprūpi citā dalībvalstī. Tas dod labumu arī tiem pacientiem, kam diagnosticēta reta slimība vai kam vajadzīga kvalificēta palīdzība, kura pašu valstī nav pieejama. Komiteja tādēļ atzinīgi vērtē Komisijas darbu, kura mērķis ir ES dalībvalstīs izveidot Eiropas veselības aprūpes un izcilības centru references tīklu, kas veicinātu ļoti specializētu veselības aprūpi;
43. rosina Eiropas Savienību tās darbā pie iniciatīvas "Veselības stāvoklis ES" popularizēt labus efektīvas un kvalitatīvas veselības aprūpes pakalpojumu piemērus, apzināt, kādi veselības aprūpes organizācijas veidi it īpaši sekmē efektīvu un augstas kvalitātes veselības aprūpi, un informēt par to, kā kvalitatīvi augstvērtīga veselības aprūpe var mazināt vajadzību saņemt sociālos pakalpojumus. Reģionu komiteja šajā saistībā vēlas uzsvērt, ka ir svarīgi apzināt vietējos un reģionālos organizatoriskos modeļus, kuri ir apliecinājuši savu efektivitāti.

Briselē, 2017. gada 22. martā

Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs

Markku MARKKULA

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Pārdomātas specializācijas stratēģijas (RIS3): reģionālā ietekme un reģionu sadarbība”

(2017/C 272/06)

Ziņotājs: Mikel Irujo Amezaga (ES/EA), Navarras delegācijas vadītājs Briselē**IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ**

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

1. atgādina: gan Padome, gan Eiropas Parlaments ir atzinuši, ka pārdomātas specializācijas stratēģijas (RIS3) var būt spēcīgi instrumenti, kas palīdz risināt sabiedrības problēmas un sekmēt inovāciju, ieguldījumus un konkurētspēju, pamatojoties uz sociālekonomiskajām un teritoriālajām īpatnībām;
2. uzsver: ir svarīgi, ka Regulā (ES) Nr. 1303/2013 RIS3 stratēģijas minētais kā *ex ante* nosacījums, un atzinīgi vērtē to, ka S3 platformas izstrādes sistēmā var izmantot reģionālu pieeju, tādējādi paverot iespēju ņemt vērā reģionālos apstākļus;
3. reģioni pievienojās S3, jo tā ir noderīga metode efektīvākai un rezultatīvākai reģionālās attīstības īstenošanai. Reģioni vēlas saglabāt šo metodi, kas balstīta uz subsidiaritāti un augšupēju pieeju. Tie vēlas saglabāt iespēju brīvi izvēlēties reģionālās specializācijas veidus. S3 platformu izveidē arī turpmāk prioritāri jāievēro apņemšanās stimulēt reģionālo attīstību un radīt vietējās darbvietas;
4. uzsver, ka pārdomātas specializācijas stratēģijas izstrādei paredzētām specifiskajām un pamatnostādnēm jāatbilst subsidiaritātes principam un jānodrošina reģioniem pietiekama elastība, lai tie varētu risināt konkrētus uzdevumus;

Pārdomātas specializācijas stratēģiju (RIS3) īstenošana

5. atgādina, ka jāgarantē visu pārvaldības līmeņu, valsts, reģionālā, par reģioniem zemāka un/vai vietējā līmeņa, – kam ir attiecīga kompetence un kas veic pasākumus stratēģijas darbības jomā –, līdzdalība, un tai jāietver attiecīgie tā sauktās “četrkārsās spirāles”⁽¹⁾ dalībnieki, uzsverot rūpniecības, izglītības un pētniecības iestāžu, kā arī iedzīvotāju lomu, kaut gan konkrēta iesaistīto organizāciju kombinācija ir atkarīga no reģionālajiem apstākļiem;
6. uzskata, ka RIS3 vietējām un reģionālajām pašvaldībām sniedz papildvērtību, jo sekmē pārnozaru un starpreģionālu kopīgu projektu un ieguldījumu īstenošanu, kas jo īpaši veicina rūpniecības atjaunošanos;
7. tāpēc RIS3 izstrādē jāiesaista visas ieinteresētās puses, tās mudinot strādāt kopā un ar kopīgu redzējumu. Ar šādu procesu jāveicina daudzlīmeņu pārvaldība, un tam jāpalīdz izveidot radošu un sociālu kapitālu konkrētā teritorijā;
8. uzskata, ka RIS3 stratēģiju izstrāde un pastāvīga pārskatīšana jāveic interaktīvas pārvaldības procesā, uz kā balstīts t. s. uzņēmējdarbības potenciāla atklāšanas process, proti, tas ir process, kurā apvienota augšupēja un lejupēja pieeja un kurā pienācīgi būtu jāiesaista arī pilsoniskā sabiedrība, kas pārstāvēta par piemērotu uzskatītā veidā.
9. norāda, ka līdzdalības procesa īstenošanas prasība izriet no Regulas (ES) Nr. 1303/2013 I pielikuma 4.3. punkta. Daudzos gadījumos minētais līdzdalības process tomēr joprojām ir nepietiekams. Tāpēc komiteja aicina Komisiju rosināt attiecīgās ieinteresētās personas valstu, reģionālajā un vietējā līmenī gādāt par minētā tiesību akta efektīvu īstenošanu;

⁽¹⁾ Tās var būt valsts un reģionālās pārvaldes iestādes un ieinteresētās personas, piemēram, universitātes un citas augstākās izglītības iestādes, rūpniecības nozare un sociālie partneri, kā arī iedzīvotāji uzņēmējdarbības iespēju atklāšanas procesā.

10. atgādina, ka RIS3 stratēģiju izstrādei ir vēlama arī politiska vadība un politisks konsenss, un tāpēc ir ieteicama visu vai lielākās daļas pārstāvēto politisko spēku, kā arī sociālo dalībnieku un pilsoniskās sabiedrības organizāciju aktīva līdzdalība;

11. uzskata, ka RIS3 nedrīkst aprobežoties ar pētniecību, inovāciju un uzņēmumu attīstību. Atsaucoties uz Jaunu prasmju programmu Eiropai (*New skills agenda for Europe*), RIS3 ietvaros jāpievēršas arī jaunu prasmju attīstīšanai, izglītošanai un apmācībai attiecībā uz visiem iedzīvotājiem un jo īpaši jauniešiem, darba ņēmējiem un bezdarbniekiem. Komiteja arī uzskata, ka ir svarīgi atbalstīt apmācības un attīstības programmas, it īpaši reģionos ar nelielu pieredzi šajā jomā, uzsverot tādus veiksmes stāstus dažādās nozarēs, kurus var izmantot kā atsauci citiem reģioniem, un aicinot īstenot pasākumus inovatīvu reģionu un mazāk attīstītu reģionu sadarbības veicināšanai;

12. uzskata, ka pārdomāta reģionu specializācijas izvēle var būt arī stimuls dažu ES politikas pasākumu nostiprināšanai. Piemēram, daudzi reģioni ir izvēlējušies veidot pārdomātu specializāciju jūrlietu jautājumos, izmantojot transversālas un pārnozaru pieejas tad, ja Eiropas politikas pasākumi vēl nav pietiekami strukturēti, tāpēc to atbalsta sniegšanas spēja un efektivitāte ir ierobežota;

13. uzsver, ka, nozaru, kurās kādam reģionam ir salīdzinošas priekšrocības, noteikšana par prioritārām jāaskaņo ar Lisabonas stratēģijas transversālajiem mērķiem (jauniešu apmācība un piekļuve nodarbinātībai, sieviešu un vīriešu līdztiesība, ieguldījumi augstākajā izglītībā un pētniecībā, atbalsts inovācijai MVU visās reģionālās ekonomikas nozarēs, atbalsts inovācijai sociālajā un vides jomā utt.). Ir svarīgi, lai ar ES politiku arī turpmāk varētu atbalstīt šos Lisabonas stratēģijas galvenos mērķus, vienlaikus sekmējot S3 platformu nostiprināšanos. Lai gan minētajā jomā ir gūti nozīmīgi panākumi, minēto mērķu sasniegšanai visos Eiropas reģionos vēl ir daudz darāmā;

14. norāda specializācijas un inovācijas stratēģiju nozīmi lauku apgabalu ilgtspējīgā attīstībā un uzsver apmācības nozīmi saistībā ar vietējo kopienu un vietējo vērtību potenciāla vai kapacitātes apzināšanu un izmantošanu;

15. atgādina: iepriekš minētajā regulā paredzēts, ka RIS3 stratēģijās jāiekļauj "uzraudzības mehānisms", kuram būtu jāspēj uztvert un uzraudzīt katrā RIS3 prioritātē paredzētās izmaiņas, izmantojot atbilstoši izvēlētus rezultātu rādītājus, un jāsekmē paraugprakses piemēru apmaiņa; uzsver, ka ir svarīgi īpašu uzmanību veltīt uzraudzībai un novērtēšanai. Tāpēc būtu jāizveido kopēja, elastīga, orientējoša sistēma, kas spēj uztvert un uzraudzīt katrā RIS3 prioritātē paredzētās izmaiņas un kas reģioniem palīdzētu izstrādāt savus uzraudzības mehānismus un pielāgotus rādītājus, ņemot vērā to stāvokli un vajadzības. Uzraudzības mehānisms palīdzēs reģioniem savu stratēģiju pastāvīgi attīstīt, pamatojoties uz gūtajām atziņām. Galvenokārt tas būs atkarīgs no attiecīgās RIS3 iezīmēm, tāpēc tas būtu jādefinē stratēģijas izstrādes posmā. Ņemot vērā minēto apsvērumu, komiteja iesaka izskatīt īpaša vairāku fondu finanšu piešķiruma iespēju, lai atbalstītu tādu elastīgu, integrētu un visiem dalībniekiem kopīgu īstenošanas metodoloģiju, kas attiektos arī uz analīzes, uzraudzības, vērtēšanas un pārraudzības posmiem;

16. uzskata arī, ka RIS3 būtu jāattiecinā ne tikai uz inovāciju un pētniecību, bet arī jāpaplašina, lai nākotnē tās kļūtu par integrētākām reģionālās attīstības stratēģijām, kas ietver tādus citus aspektus kā izglītība un apmācība;

17. atzīmē pašreizējo stāvokli un ierosina izveidot kopēju orientējošu uzraudzības sistēmu, kas būtu atsauce visiem reģioniem, lai tie varētu izstrādāt savas uzraudzības sistēmas, ņemot vērā reģionu raksturīgās iezīmes; jāparedz arī iespēja reģioniem izmantot pašiem savas novērtēšanas un uzraudzības procedūras;

18. atzinīgi vērtē tādus centienus S3 platformas ietvaros, kas attiecas uz tehnisko palīdzību un instrumentu izstrādi, lai gan kopēji reglamentējoši noteikumi sekmētu lielāku saskaņotību RIS3 stratēģiju īstenošanā un uzraudzībā;

19. aicina piemērot pakāpenisku un piesardzīgu pieeju S3 platformu novērtēšanā, jo tās pārstāv vēl jaunu politiku, kuras izstrāde un īstenošana ir sarežģīta un kuras visi rezultāti gaidāmi tikai vairāku gadu laikā. Par pirmo pozitīvu rezultātu rādītāju joprojām uzskatāma efektīva prioritāšu noteikšana un mobilizēšanās vietējā līmenī, un reģioniem jābūt cieši iesaistītiem novērtēšanas mehānismu noteikšanā un koordinēšanā;

20. saistībā ar nākamo plānošanas periodu aicina Komisiju savlaicīgi publicēt nosacījumus par stratēģiju izstrādi. Ja pamatnostādnes paziņo, kad plānošanas periods jau sācies, kā tas bija pašreizējo *ex ante* nosacījumu gadījumā, atbildīgās struktūras saskaras ar problēmām, kas nav atrisināmas;

21. iesaka paredzēt ciešu koordināciju ar reģionālo ERAF darbības programmu uzraudzību vienmēr, kad šādām darbības programmām ir liela nozīme pētniecības un inovācijas stratēģijas ieviešanā, un ar tādu attiecīgi izstrādātu un saskaņotu reģionālo kritēriju izmantošanu, – vienlaikus pilnīgi ņemot vērā specifikas teritoriālās iezīmes, – kuras atbilstīgi Komisijas norādēm ⁽²⁾ var iedalīt “resursu rādītājos”, “iznākuma rādītājos” un “rezultātu rādītājos” (kvalitatīvos un kvantitatīvos);

22. īpaši uzsver potenciālu, kāds RIS3 stratēģiju izstrādē un ieviešanā ir augstākās izglītības iestādēm, citām izglītības iestādēm, pētniecības un tehnoloģiju organizācijām un rūpniecības nozarēm, jo īpaši nelieliem jaunuzņēmumiem un MVU. Augstākās izglītības iestādes ir savienojošais posms tā sauktajā “zināšanu trīsstūrī” (izglītība, pētniecība un inovācija) un īpaši piemērotā veidā var palīdzēt veidot reģionu inovācijas spējas. Reģionālajām pašvaldībām būtu jānodrošina augstākās izglītības iestādes aktīvi uzņemties savu lomu RIS3 procesā. Jānodrošina līdzsvars starp augstākās izglītības iestāžu atvēršanu tirgus prasībām, no vienas puses, un izglītību kā tādu un (fundamentālo) pētniecību turpmākajai inovācijai, no otras puses; Uzskatām, ka tādēļ ir svarīgi, lai augstākās izglītības iestādes būtu pieejamas visiem, palīdzētu celt izglītības un apmācības līmeni, jo tas nepieciešams zināšanu sabiedrībai, kas vērsta uz radošumu, un atbilstu darba tirgus prasībām gan no uzņēmumu, gan no citu darba devēju viedokļa;

23. iesaka RIS3 stratēģijās pēc iespējas paredzēt izveidot elastīgas un ārējas organizācijas vai struktūras, kas valdībām, īpaši tām, kuru resursi ir ierobežoti, sniedz atbalstu vietējo un reģionālo pašvaldību spēju veidošanā. Uzskata, ka S3 platformas sniegtais ārējais atbalsts un novērtējumi (kas papildina salīdzinošo izvērtēšanu un ekspertu apmeklējumus) ir ļoti lietderīgi, tomēr ar tiem vien nepietiek, jo katrai vietējai un reģionālajai pašvaldībai jāsniedz iespēja attīstīt savas iekšējās vietējās un reģionālās spējas, tostarp RIS3 īstenošanas, uzraudzības un kontroles mehānismus;

24. uzsver, ka arī RIS3 izstrādē un īstenošanā, tāpat kā citur, ieguldītajam darbam un ieguvumiem ir jābūt samērīgiem. Kopumā ir jāizmanto visas iespējas, lai novērstu to, ka RIS3 rada jaunus birokrātiskus apgrūtinājumus;

25. norāda, ka RIS3 jāizstrādā tā, lai visā attiecīgajā struktūrfondu plānošanas periodā tās būtu pietiekami elastīgas. Tās nedrīkst kavēt jaunas norises, vedu dažādošanu un revolucionāru inovāciju reģionos. Jo īpaši, RIS3 nedrīkst ierobežot privātā sektora saimniecisko darbību attiecīgajos reģionos, piemēram, jaunuzņēmumu izveidi;

Eiropas strukturālo un investīciju fondu un citu programmu sinerģija

26. norāda, ka RIS3 pamatojums ir plašāks nekā tikai struktūrfondu efektīvāka izmantošana un mērķis ir radīt reģionālās inovācijas un attīstības politikas, un finanšu instrumentu sinerģiju, lai izvairītos no pārklāšanās;

27. atgādina, ka Eiropas strukturālo un investīciju fondu (ESI fondu) un programmas “Apvārnis 2020” sinerģijas sekmēšana ir viena no prioritātēm laikposmam no 2014. gada līdz 2020. gadam. Tomēr procesu apgrūtinā juridiskā sarežģītība. Šāda sinerģija jāmeklē arī saistībā ar citām Eiropas Savienības politikām un to atbalsta instrumentiem;

28. uzsver šādas pieejas lietderību; ar to arī jācenšas stiprināt atbalstu MVU, to individuālajiem projektiem un kolektīvām iniciatīvām, kā arī jaunuzņēmumiem;

⁽²⁾ Piemēram, dokumentā *Guidance document on monitoring and evaluation – European Regional Development Fund and Cohesion Fund*, Eiropas Komisija, 2014.

29. norāda, ka kļūst nepieciešams vienkāršot tiesisko regulējumu un izveidot funkcionējošas saskarnes, lai uzlabotu dažādu atbalsta shēmu mijiedarbību. Vienlaikus tās būtu jāpapildina ar skaidru un saprotamu izklāstu, kā plānots ar to palīdzību panākt un sekmēt sinerģiju;

30. uzskata, ka ir svarīgi sekmēt spēju stiprināšanas programmas, īpaši reģionos ar ierobežotu attiecīgo pieredzi, norādot uz tādiem veiksmes stāstiem nozaru skatījumā, kas var kļūt par paraugu citiem reģioniem;

31. vērš uzmanību uz to, ka sinerģijas veidošanā svarīgs panākumu faktors ir tādu ieinteresēto dalībnieku savstarpējās komunikācijas un sadarbības veicināšana, kuri labi pārzina dažādos atbalsta instrumentus (struktūrfondus un programmu "Apvārtnis 2020"), taču kuriem vēl ir maz zināšanu par pārējo ieinteresēto dalībnieku attiecīgajām nozarēm; tas attiecas gan uz reģionālo, gan Eiropas līmeni; aicina Komisiju un reģionus atbalstīt un sekmēt šādu grupu pieredzes apmaiņu;

32. atgādina, ka iespējamais sekmīgums lielā mērā būs atkarīgs no dažādu pārvaldības līmeņu (ES, valstu, reģionālā un, attiecīgos gadījumos, vietējā līmeņa) netraucētām attiecībām, kā arī no koordinācijas starp pārvaldes iestādēm un valstu kontaktpunktiem, cita starpā;

33. pauž nožēlu, ka Komisijas tiešās pārvaldības finansējuma ("Apvārtnis 2020") un ar valsts atbalsta ierobežojumiem saistītā netiešās pārvaldības finansējuma (ESI fondi) tiesiskā regulējuma nepilnīga saskaņošana joprojām ir liels šķērslis abu minēto finansējuma avotu sinerģijas izmantošanai. Aicina izmantot ieteikumus Eiropas Parlamenta nesen pasūtītajā pētījumā šajā jomā⁽³⁾;

Eiropas Komisijas iniciatīvu racionalizācija

34. vēlreiz atzīst lielo darbu, ko paveikusi S3 platforma, vienlaikus konstatējot, ka daudzās Eiropas Komisijas iniciatīvas rada apjukumu, nesapratni un reģionu savstarpējās koordinācijas trūkumu;

35. uzskata, ka jāanalizē tādu dažādu instrumentu, iniciatīvu, rīku un atbalsta struktūru sinerģija kā, piemēram, pārdomātas specializācijas platforma, Eiropas Uzņēmējdarbības kopu novērošanas centrs, Eiropas inovācijas apvienības, Eiropas stratēģiju forums, iniciatīvas svarīgu pamattehnoloģiju (KET) un pētniecības infrastruktūru jomā un daudzas citas;

36. aicina Komisiju nodrošināt lielāku konsekvensi izpratnē par iniciatīvām un to īstenošanā, īpaši ņemot vērā mazākos reģionus un reģionus ar mazākām administratīvajām spējām;

37. aicina sniegt precizējumu, kas ļauj skaidri atšķirt tematiskās jomas, kurās Komisija varētu piešķirt būtiskus līdzekļus, lai Eiropas līmenī kādā nozarē panāktu visaptverošu pieeju vērtību ķēdei, izmantojot veiksmīgus piemērus svarīgās jomās, kuras ir nozīmīgas iespējami lielākam skaitam dalībvalstu/reģionu un kurās Komisijai īpaša uzmanība būtu jāvelta tīklu veidošanai, atbalsta un vadības pieejai, pamatojoties uz S3 platformām;

38. iesaka ES precizēt pārdomātas specializācijas stratēģiju ietekmi uz pārējiem ES vadības mehānismiem un iesaistītajām pusēm, pilnveidot komunikāciju un izveidot "ES iniciatīvu, instrumentu un projektu atlantu" tematiem, kas saistīti ar RIS3, kā piemēru izmantojot Eiropas Komisijas e-tiesiskuma portālu, kura mērķis ir "atvieglot pilsoņu dzīvi", sniedzot informāciju daudzās valodās;

39. iesaka arī atbalstīt zināšanu sabiedrību, kurā gūst zināšanas un tās pilnveido RIS3 jomas eksperti un kurā tiek ņemts vērā arī ESAO, S3 platformas un plašu akadēmisko aprindu darbs;

⁽³⁾ "Maksimāla Eiropas strukturālo un investīciju fondu un citu ES instrumentu sinerģijas izmantošana, lai sasniegtu stratēģijas "Eiropa 2020" mērķus", Eiropas Parlaments, Iekšpolitikas ģenerāldirektorāts, 2016. gada jūnijs, IP/B/REGI/IC/2015-131.

Reģionu sadarbības veicināšana un vērtības ķēžu izveide

40. uzsver, ka kritiskās masas radīšanai reģionālā un vietējā līmenī ir būtiska nozīme, lai ES un tās rūpniecība būtu konkurētspējīgas pasaules mērogā. Uzskata, ka vietējās un reģionālās pašvaldības ir piemērota vieta inovatīvu ekosistēmu izveidei, radot nepieciešamās saiknes starp ES politikas virzieniem, rūpniecību, pētniecības centriem, augstākās izglītības iestādēm un iedzīvotājiem;

41. norāda, ka, pamatojoties uz RIS3 noteiktajām prioritātēm, ir jāattīsta reģionu sadarbība, jo tādējādi tiks sekmēta vērtības ķēžu radīšana visā ES;

42. pauž pārliecību, ka reģionu sadarbība radīs saimnieciskās darbības un reģionos jau apzināto resursu sinerģiju, lai tādējādi labāk izmantotu esošo potenciālu un struktūrfondu izmantošanā izvairītos no nevajadzīgas ieguldījumu dublēšanās;

43. uzskata, ka būtiska nozīme ir pietiekamas informācijas pieejamībai un pietiekamām koordinācijas spējām; vislabākais rezultāts būtu nevainojama, saskaņota savstarpējas papildināmības sistēma, kurā izzūd dublēšanās un vienkāršas imitēšanas izraisītās nepilnības;

44. atzinīgi vērtē dažādas Eiropas Komisijas iniciatīvas šajā jomā, piemēram, tematiskās platformas, bet uzskata, ka šādas iniciatīvas būtu jāizvirza vienlaikus ar labi definētiem finanšu instrumentiem un mērķiem, lai novērstu iespējamo nenoteiktību dalībnieku vidū, kā arī pārklāšanos ar citām iniciatīvām vai programmām, piemēram, ZIK, ERA-NET, COSME kopu programmu, projektiem *Interreg Europe* ietvaros u. c.;

45. izsaka kritiku par to, ka lielle finanšu instrumenti neskar maza apjoma projektus un, neraugoties uz apjomīgajiem līdzekļiem īpaši no ESIF, tie joprojām nav pietiekami, lai MVU varētu pārvarēt tirgus nepilnības un lai atvieglotu piekļuvi aizdevumiem un riska finansējumam; ļoti bieži tieši sarežģītības pakāpe, laikietilpīgās procedūras milzīga projekta sagatavošanai, izpildei un pabeigšanai un zems tehnoloģiskās gatavības līmenis (tālu no redzama ienākuma no ieguldījumiem) attur mazākos tirgus dalībniekus no iesaistīšanās;

46. norāda, ka ir svarīgi veidot Eiropas Komisijas tematiskās platformas, un īpaši to piedāvāto iespēju veicināt reģionālo dalībnieku sadarbību. Tāpat norāda, ka minētajām reģionu sadarbības platformām ir bijusi izšķiroša nozīme ekonomikas izaugsmes un tirgus potenciāla īstenošanā un maksimālā palielināšanā, jo īpaši saistībā ar rūpniecības virzītu inovāciju; uzskata, ka vajadzētu būt iespējai vairākiem brīvprātīgiem reģioniem plānot konkrētu specializāciju organizēšanu starpreģionālā līmenī:

— vienas valsts teritorijā,

— pārrobežu grupējumos,

— tālākajos reģionos,

— kādā jūras piekrastes vai kalnu masīva teritorijā,

— Eiropas tīklā bez teritoriālas nepārtrauktības (piemēram, kultūras un radošās nozares, ar demogrāfiskajām problēmām saistīto pakalpojumu nozares vai iniciatīvas *Vanguard*);

47. uzskata, ka RIS3 stratēģijām būtu jāsekmē reģionu sadarbība, lai starp kopām izveidotu starptautisku sadarbību nozaru līmenī vai kopīgos tirgus segmentos, tādējādi atbalstot iepriekš minēto starptautisko vērtības ķēžu nostiprināšanos. Loma, kāda var būt kopām kā tiltiem, kas vieno dalībniekus reģionos un ārpus tiem un kas ir MVU uzņēmējdarbības atbalsta kanāli, ir jāatspoguļo ES politikā;

48. pauž nožēlu, ka valstu un reģionālās iestādes pietiekami neizmanto spēkā esošo tiesisko regulējumu Eiropas strukturālo un investīciju fondu izmantošanai starpreģionu un transnacionāliem projektiem. Tas attiecas arī uz pasākumiem ārpus programmas darbības loka, kuri gandrīz nekad netiek īstenoti;

49. norāda, ka saskaņā ar daudziem pētījumiem, pastāv nopietni šķēršļi, kas kavē Eiropas strukturālo un investīciju fondu izmantošanu reģionu un transnacionālai sadarbībai, piemēram, resursu vai administratīvo spēju trūkums, labas prakses piemēru trūkums, neskaidrība par iespējamo darbību, atsauču un metodoloģijas neesamība, skaidru mērķu trūkums, atšķirīgi politiskās kompetences līmeņi, normatīvi šķēršļi un šādu darbu veicinošas finanšu shēmas trūkums;

50. tāpēc uzskata, ka pašreizējais tiesiskais regulējums reģionu sadarbību nevis sekmē, bet drīzāk ierobežo; komiteja aicina Eiropas Komisiju praktiski atbalstīt ERAF un ESF vadošo iestāžu tīklu darbu, darbu, piemēram, saistībā ar informācijas apmaiņu un likvidējot neskaidrības par plānoto pasākumu atbilstību konkrētos gadījumos, kā arī atturēties no esošā tiesiskā regulējuma ierobežojoša skaidrojuma; komiteja tomēr atzīst, ka daudzi būtiski šķēršļi radušies nevis spēkā esošā nepietiekamā regulējuma dēļ, bet gan administratīvās spējas trūkuma un politiskās/administratīvās/zinātniskās kompetences asimetrisko līmeņu dēļ.

Jaunais tiesiskais un finanšu regulējums

51. uzskata, ka reģionu S3 būtu patiesi jāņem vērā visos ES politikas pasākumos, arī kohēzijas politikas īstenošanā, nevis tikai ERAF īstenošanā;

52. uzskata, ka var izrādīties sarežģīti sākt jaunu politiku, izmantojot to pašu tiesisko regulējumu un finanšu shēmu, tāpēc uzskata, ka programmās būtu jāatļauj zināms elastīgums, lai tās daudzveidīgāk varētu atbalstīt jaunu politikas pasākumu īstenošanu;

53. uzskata: lai attīstītu ar RIS3 saistītu sadarbību, reģioniem nepieciešams vienkāršs instruments, kas ļauj reāli ņemt vērā tīkla izveides izmaksas, nevis tikai kopīgi īstenoto darbības projektu izmaksas.

54. noraida jebkādas centienus kohēzijas politiku laikposmam pēc 2020. gada no jauna nacionalizēt, jo tā joprojām ir stūrakmens lietpratīgas specializācijas stratēģiju veicināšanā visos reģionos Eiropas Savienībā un nacionalizācija apdraudētu jau esošās pozitīvās norises daudzviet vietējā un reģionālajā līmenī pašreizējā finansēšanas periodā;

55. tāpēc iesaka:

— līdz 2014.–2020. gada perioda beigām veikt dziļu spēkā esošā tiesiskā regulējuma reformu, kas dotu impulsu gan Eiropas strukturālo un investīciju fondu un citu programmu sinerģijai, gan reģionu sadarbībai; ar minēto reformu jāpanāk Eiropas strukturālo un investīciju fondu pārvaldības vienkāršošana un lielāks elastīgums, piemērojot vienkāršākas pamatojuma metodes, balstoties, piemēram, uz mērķu sasniegšanu, vienības izmaksām un citiem pasākumiem, kas labāk piemēroti finansējuma efektīvai izmantošanai pārdomātas specializācijas mērķiem,

— S3 platformās nostiprināt ilgtspējīgas un integrējošas izaugsmes un darbvietu radīšanas mērķus,

— pieņemt kopēju orientējošu un elastīgu satvaru ieteikuma formā par RIS3, likvidējot pašreizējo tiesību un koordinācijas trūkumu RIS3 plānošanā, izstrādē, ieviešanā, pārraudzībā un kontrolē. Pamatojoties uz subsidiaritātes principu, tam jābūt elastīgam un dinamiskam dokumentam, kuru var pakāpeniski pilnveidot un kurā var iekļaut jaunas specializācijas nišas, kas kādā konkrētā brīdī vēl nepastāv,

— nekavējoties nodrošināt piemērotus *ad hoc* finansēšanas instrumentus reģionu sadarbības veicināšanai. Minētie instrumenti var būt finansējuma kombinācijas (tostarp dotāciju un aizdevumu apvienojums un publiskais un privātais finansējums dažādos līmeņos) un fondu inovatīva izmantošana, lai varētu atbalstīt izmēģinājuma projektus, kas virzīti uz reģionu sadarbību tīklos, kuros būtu reāla saikne ar rūpniecību un kuru panāktajiem rezultātiem būtu ietekme tirgū,

— turpmāk programmā “Apvārsnis 2020” vajadzētu ierosināt teritoriālo pieeju, kas ļauj Eiropas pētniecības un inovācijas politiku saistīt ar RIS3, taču vienlaikus jānorāda, ka programmas “Apvārsnis 2020” pamatā arī turpmāk ir jābūt izcilības principam,

— teritoriālajā pieejā jāņem vērā grūtības, kas tāluma no ekonomiskajiem un tehnoloģiskajiem centriem dēļ jāpārvar dažiem reģioniem, piemēram, tālākajiem reģioniem, lai kļūtu par projektu partneriem,

- izmantot atziņas, kas gūtas *REGIO* ĢD īstenotajos izmēģinājuma projektos mazāk attīstītajiem reģioniem, lai to pienācīgi atbalstītu un samazinātu plaisu inovācijas jomā ES;
- veikt vispusīgu *ex ante* teritoriālās ietekmes novērtējumu par pārdomātas specializācijas stratēģijas integrēšanu dažādās ES politikas jomās, piemēram, pētniecībā (9. pamatprogramma), rūpniecības politikā un turpmākajā kohēzijas politikā,
- steidzami piešķirt resursus *Interreg Europe*, kas ir konkrēts un reģioniem jau zināms rīks un kas turpmākajos gados būs visvairāk piemērots atbalstam tīkla izveidei saistībā ar *RIS3* stratēģijām,
- Junkera plāna īstenošanai būtu jāveicina reģionālu platformu izveidošana ar mērķi sekmēt projektu izstrādi un to finansēšanu, lai ar ESIF varētu konkrēti atbalstīt *RIS3* stratēģijas. Lai nodrošinātu projektu atbildīgu izvēli, svarīga nozīme ir projektu izvērtēšanā iesaistīto pušu pilnīgai informētībai par vietējām un reģionālajām pašvaldībām nepieciešamo atbalstu un par to vajadzībām. Tehniskās palīdzības pastiprināšana reģionālā līmenī ESIF ietvaros ir absolūta prioritāte,
- Eiropas Reģionu komiteju iesaistīt darbā, ko veic augsta līmeņa grupa jautājumā par ES pētniecības un inovācijas programmu maksimālu ietekmes palielināšanu;

56. iesaka Eiropas Komisijai ar Eiropas Reģionu komitejas aktīvu līdzdalību izveidot darba grupu, kurā tiktu izskatīti visi tie aspekti, kas ļauj konkrētēt jau minētos *RIS3 ex ante* nosacījumus un noteikt to mērķus un instrumentus.

Briselē, 2017. gada 22. martā

Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs

Markku MARKKULA

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Rīcības plāns par Sendai ietvarprogrammu katastrofu riska mazināšanai 2015.–2030. gadam. Uz katastrofu riska novērtēšanu balstīta pieeja visās ES politikas jomās”

(2017/C 272/07)

Ziņotājs:	Adam Banaszak (PL/ECR), Kujāvijas-Pomožes vojevodistes seimika priekšsēdētāja vietnieks
Atsauces dokuments:	Komisijas darba dokuments “Rīcības plāns par Sendai ietvarprogrammu katastrofu riska mazināšanai 2015.–2030. gadam. Uz katastrofu riska novērtēšanu balstīta pieeja visās ES politikas jomās”, SWD(2016) 205 final

IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA (RK)

1. atzinīgi vērtē Komisijas paziņojumu saistībā ar rīcības plānu par Sendai ietvarprogrammu katastrofu riska mazināšanai 2015.–2030. gadam, jo tajā ir īpaši uzsvērta vietējo un reģionālo pašvaldību loma, kāda tām ir, riska mazināšanas jomā atbalstot valstu centienus;
2. uzsver, ka noturība pret katastrofām ir viens no galvenajiem ilgtspējīgas attīstības pamataspektiem. Šajā sakarā RK aicina Eiropas Savienības iestādes gādāt par to, lai šis princips kļūtu par vienu no svarīgākajiem pilāriem turpmākajos ilgtspējīgas attīstības pasākumos Eiropā un lai to ņemtu vērā turpmākajos Eiropas Savienības fondos un projektos;
3. atzīmē, ka pēdējos desmit gados dabas katastrofu intensitāte un biežums ir krietni pieaudzis. Katru gadu desmitiem tūkstošu cilvēku visā pasaulē zaudē dzīvību dabas katastrofu dēļ, bet ES valstu tiešās izmaksas tiek lēstas desmitiem miljardu euro apmērā; jāpiebilst, ka bojāgājušo skaits parasti ir augstāks jaunattīstības valstīs, bet ekonomiskie zaudējumi — attīstītājās valstīs;
4. piekrīt tam, ka jāatbalsta valsts, reģionālo un vietējo riska pārvaldības stratēģiju un plānu īstenošana, kā arī mērķu, kritēriju un laika grafika precizēšana, un uzsver, ka pašreizējās stratēģijas un plāni ir jānovērtē, lai noteiktu, vai tajos ir ņemti vērā Sendai ietvarprogrammas noteikumi. Šādu stratēģiju efektīva koordinācija vai kopīgu pārrobežu stratēģiju izstrāde pierobežas reģioniem ir ļoti svarīga un būtu jāveicina;
5. uzsver, ka izmaksu ziņā izdevīgāk ir veidot pret katastrofām noturīgu infrastruktūru, nevis pielāgot nedrošas struktūras. ANO Katastrofu riska mazināšanas birojs (UNISDR) lēš, ka izmaksu un ieguvumu attiecība ir 1:4;
6. atzīst, ka steidzami ir jāsasniedz IAM⁽¹⁾ (11.b) un Sendai ietvarprogrammā noteiktie prioritārie mērķi 2020. gadam, lai ievērojami palielinātu to pilsētu un iedzīvotāju dzīvesvietu skaitu, kurās ir pieņemta un tiek īstenota integrēta politika un plāni attiecībā uz iekļaušanu, resursu efektivitāti, klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām, izturību pret katastrofām, un saskaņā ar Sendai ietvarprogrammu jāizstrādā un jāīsteno holistiska katastrofu riska pārvaldība visos līmeņos;
7. uzsver, ka visiem ES projektiem, kas saistīti ar jaunas infrastruktūras būvniecību (neatkarīgi no tā, vai tos īsteno, izmantojot reģionālās politikas līdzekļus vai arī Eiropas Stratēģisko investīciju fondu) vajadzētu būt noturīgiem pret katastrofām. RK aicina gādāt par to, lai uz minēto principu tiktu skaidri norādīts noteikumos par līdzekļu izmantošanu;

(¹) Ilgtspējīgas attīstības mērķi.

8. norāda, ka jāpiešķir pienācīgi finanšu resursi katastrofu riska mazināšanai vietējā, reģionālajā un valsts līmenī. Civilā aizsardzība bieži tiek nodota vietējām un reģionālajām pašvaldībām, nepiešķirot pietiekamus līdzekļus vajadzību segšanai. Vietējām un reģionālajām iestādēm ir vajadzīgi pienācīgi resursi un lēmumu pieņemšanas pilnvaras. Pietiekami daudz līdzekļu ir jāpiešķir arī programmām, ar ko atbalsta pārrobežu sadarbību katastrofu riska mazināšanas un krīžu pārvaldības jomā;

9. pārliecināti atbalsta Eiropas Komisijas 2016. gada 30. novembra priekšlikumu (COM(2016) 778), kas ļautu spēcīgāk izrādīt ES solidaritāti pēc nopietnas vai arī reģionālas katastrofas; rosina pārskatīt jēdzienu "liela dabas katastrofa" un "reģionāla dabas katastrofa" definīciju, kura iekļauta Padomes Regulā (EK) Nr. 2012/2002, ar ko izveido Eiropas Savienības Solidaritātes fondu, kurš minēts Komisijas priekšlikumā; norāda, ka definīcijā iekļautās robežvērtības, kas attiecas uz lielām katastrofām (zaudējumi 3 miljardu euro apmērā vai vairāk nekā 0,6 % apmērā no attiecīgās valsts IKP), ir pārāk augstas un ir šķērslis, it īpaši mazākiem un mazāk attīstītiem reģioniem, kuriem visbiežāk vajadzīgs finansiāls atbalsts;

10. uzsver, ka katastrofu riska pārvaldībā un katastrofu pārvaldībā izšķiroša loma ir vietējām un reģionālajām pašvaldībām, un norāda uz vietējo un reģionālo platformu jēgu, lomu un nozīmi dabas katastrofu riska ierobežošanā;

11. atzīmē, ka riska pārvaldības uzlabošanas nolūkā būtiska ir pašvaldību un valstu iestāžu sadarbība ar privāto sektoru, tostarp apdrošināšanas sabiedrībām;

12. atgādina, ka atsevišķi reģioni, piemēram, tālākie reģioni, to ģeostratēģiskā stāvokļa dēļ kļūst par Eiropas galvenajiem dalībniekiem neatliekamās intervences pasākumos ārpus ES robežām, kā arī riska novēršanas darbībās;

13. uzskata, ka katastrofām nav ne reģionālo, ne arī valstu robežu, tāpēc ir nepieciešams sagatavot koordinētas rīcības protokolu gadījumiem, kad katastrofa skar divas vai vairākas valstis. Koordinācijai ir svarīga nozīme, īpaši situācijās, kad katastrofas skarto valstu vidū ir arī trešās valstis;

14. atzīst, ka dabas katastrofu jautājums ir neatņemams to pasākumu elements, kas ir saistīti ar klimata pārmaiņu seku mazināšanu, un abi problēmjautājumi būtu jāskata kopā; ierosina gādāt par to, ka jaunais Pilsētas mēru klimata un enerģētikas jautājumos paplašina darbību šajā jomā un ar to vairāk atbalsta pielāgošanos klimata pārmaiņām, jo arī šādā veidā veidojas noturība vietējā līmenī; atkārtoti apliecina atbalstu minētajam paktam un Apvienoto Nāciju Organizācijas Katastrofu riska mazināšanas biroja kampaņai *Making Cities Resilient* ("Pilsētu noturības uzlabošana"). Lai palīdzētu piesaistīt pilsētu un reģionu uzmanību kampaņai "Pilsētu noturības uzlabošana", RK ierosina iecelt "noturīgu pilsētu vēstnieku", kas varētu izmantot RK atbalstu;

15. atbalsta 2016. gada novembrī publicētajā Eiropas Komisijas paziņojumā (COM(2016) 739) minēto atsauci uz nepieciešamību ņemt vērā dabas katastrofu riska ierobežošanas aspektu, taču ir neapmierināta, ka Komisijas dokumentā nav uzsvērts, ka noturība pret katastrofām ir viens no ilgtspējīgas attīstības stūrakmeņiem Eiropas Savienībā ⁽²⁾;

Izpratne par katastrofu riskiem

16. norāda uz morālo pienākumu nodrošināt, ka ES projekti neapdraud cilvēku dzīvību, proti, netiek finansēta infrastruktūra, kas varētu nebūt noturīga pret katastrofām. Turklāt RK uzsver, ka finansiālajā ziņā izdevīgāk ir būvēt pret katastrofām noturīgu infrastruktūru, nevis modernizēt infrastruktūru, kas neatbilst drošības standartiem;

17. atzinīgi vērtē neseno reformu attiecībā uz ES Solidaritātes fondu (ESSF) — tas ir ES finanšu mehānisms, kura mērķis ir sniegt palīdzību lielu katastrofu gadījumā, un ES galvenais instruments reaģēšanai uz dabas katastrofām; uzsver to, cik nozīmīgs ir ESSF, t. i., instruments, ar kuru reaģēt uz lielām dabas katastrofām un apliecināt Eiropas solidaritāti cietušajiem reģioniem visā ES. RK atzinīgi vērtē to, ka saskaņā ar RK ieteikumiem minētā fonda līdzekļus var izmantot infrastruktūras darbības atjaunošanai tādā veidā, lai tā būtu izturīgāka pret turpmākajām dabas katastrofām. RK pauž gandarījumu par fonda līdzekļu izmantošanas termiņa pagarināšanu un uzsver, ka divu gadu termiņš pavērtu labākas iespējas efektīvi izmantot fonda līdzekļus ⁽³⁾. RK uzskata, ka finanšu atbalsta mehānismā būtu jānosaka zemākas robežvērtības, kas nodrošinātu atbalsta pieejamību gan reģionālajām, gan arī vietējām pašvaldībām;

⁽²⁾ Komisijas paziņojums "Turpmākie pasākumi ilgtspējīgai Eiropas nākotnei. Eiropas rīcība ilgtspējības jomā" (COM(2016) 739).

⁽³⁾ CDR6402-2013_00_00_TRA_AC.

18. uzskata, ka attīstības sadarbības gadījumā ir vajadzīgs informēšanas darbs, lai veidotu izpratni par to, ka par sagatavošanos un reaģēšanu ārkārtas situācijās ir atbildīgas gan iestādes, gan iedzīvotāji;

19. atbalsta horizontālo pieeju, kas izmantota Komisijas rīcības plānā un kas ļauj Sendai ietvarprogrammā izvirzītos mērķus pārcelt uz citām ES politiskajām stratēģijām, un tādējādi novērš neatbilstību starp vispārējo Sendai ietvarprogrammu un ES civilās aizsardzības mehānismu;

20. atzīmē: lai sasniegtu prioritātes, par kurām vienojās trešajā ANO Pasaules konferencē par katastrofu riska mazināšanu, Komisijas rīcības plānā ir ņemts vērā ne tikai civilās aizsardzības politikas, bet visu ES politikas jomu un prakses ieguldījumus;

21. atzīst, ka pamats, kas katastrofu riska politikas izstrādē veido aktīvu, nevis reaktīvu pieeju, ir piecgadu rīcības plāns, kura mērķim vajadzētu būt visas sabiedrības iesaistīšanai, informācijas izplatīšanai un izpratnes veicināšanai par riskiem, ieguldījumiem saistībā ar risku, sagatavotību katastrofu gadījumiem un noturībai pret katastrofām, kā arī ES prioritāšu nostiprināšanai konkurētspējas, pētniecības un inovācijas jomā un noturīgas ilgtspējīgās attīstības atbalstīšanai; šajā nolūkā ir jāveicina elektroniskās saziņas un IKT tehnoloģiju, kā arī automatisko agrīnās brīdināšanas tīklu izmantošana, balstoties uz savlaicīgu atklāšanu, tūlītēju paziņošanu un proaktīviem intervences protokoliem;

22. atzīmē, ka plāna ietvaros atbalstītie un īstenotie projekti veicinās sinerģijas rašanos starp katastrofu riska mazināšanu un klimata pārmaiņu stratēģijām, kā arī stiprinās pilsētu potenciālu dabas katastrofu riska novēršanas jomā;

23. iesaka izstrādāt rīcības plānus, kas atbilstu pārējiem starptautiskajiem nolīgumiem un procesiem (noslēgti vai īstenoti 2015. un 2016. gadā), tostarp ilgtspējīgas attīstības programmai 2030. gadam, Adisabebas rīcības programmai par attīstības finansēšanu, kā arī Parīzes klimata nolīgumam, pasaules humānās palīdzības samitam un jaunajai pilsētprogrammai;

24. uzsver, ka svarīga nozīme ir gan sadarbībai ar privāto sektoru saistībā ar zaudējumu un kaitējumu datu apkopošanu un tālāknodošanu, gan arī tādu stratēģiju saiknes stiprināšanai, kas attiecas uz katastrofu riska pārvaldību, pielāgošanos klimata pārmaiņām un bioloģisko daudzveidību;

25. uzsver: svarīgi ir nodrošināt, ka visi ES finanšu instrumenti veicina ieguldījumus, kuru pamatā ir noturība pret risku, kā arī atbalstīt agrīnās brīdināšanas sistēmas un novecojušo tehnoloģiju uzlabošanu civilās aizsardzības sistēmu komunikācijas jomā, sabiedrības brīdināšanu un pēc katastrofas gadījuma izmantot "labākās atjaunotnes" principu;

Vietējās un reģionālās pašvaldības – galvenie partneri katastrofu riska mazināšanā

26. uzsver, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir institucionāls un politisks pienākums aizsargāt savus iedzīvotājus, un tās ir pirmās, kas reaģē krīzes situācijās, proti, nodrošina pamatpakalpojumus un uzraudzību, veic katastrofu likvidēšanas pasākumus. Tās atbild gan par preventīviem pasākumiem, gan par tūlītēju reakciju un glābšanas pasākumiem, taču pirmām kārtām tām ir detalizētas zināšanas par attiecīgo teritoriju un tās iedzīvotājiem; vietējās un reģionālās pašvaldības atbild arī par turpmākajiem atjaunošanas darbiem;

27. vērš uzmanību uz to, ka vietējās un reģionālās pašvaldības nereti ir parādījušas milzīgu apņemšanos mazināt katastrofu risku, piemēram, palīdzot sagatavot riska novērtējumus un riska pārvaldības plānus, kā norādīts RK atzinumā par Savienības civilās aizsardzības mehānismu ⁽⁴⁾;

28. uzsver: lai nepieļautu katastrofu riskus, svarīgi ir izvērst starpreģionālo sadarbību, jo īpaši civilās aizsardzības politikā. Pēc RK domām, būtu lietderīgi, ka Komisija, uzlabojot koordināciju starp reģioniem, sniegtu ieguldījumu sadarbības efektivitātes un produktivitātes palielināšanā, nosakot standartus modeļiem un tehnoloģijām, ko attiecīgās pilsētas un reģioni izmanto, lai uzlabotu reaģēšanu ārkārtas situācijās, kuras pārsniedz robežas vai administratīvās vienības kapacitāti;

⁽⁴⁾ CDR740-2012_FIN_AC.

29. norāda, ka vēlams sadarbības veids šajā jomā ir arī publiskā un privātā sektora partnerības veidošana katastrofu riska mazināšanas jomā un tādu pasākumu pieņemšana, kuru mērķis ir veicināt privātā sektora izpratni par vietējiem apdraudējumiem un vēlmi iesaistīties turpmākās politikas veidošanā attiecībā uz katastrofu riska mazināšanu, piemēram, paplašinot piedāvājumu apdrošināšanas jomā; atkārtoti pauž bažas par to, ka, palielinoties riskam, apdrošināšana dažās teritorijās varētu izrādīties neiespējama vai nepieejama cenas ziņā un tādējādi uz publiskajām iestādēm varētu gulties ārkārtīgs finansiālais slods. Komiteja uzsver, ka risku apvienošana ir iespēja, kas būtu jāizpēta, un aicina izanalizēt, vai iespējams ieviest obligāto dabas katastrofu apdrošināšanas shēmu ⁽⁵⁾;

30. uzskata, ka ir pamatoti pilnībā izmantot to, ka mobilās tehnoloģijas, internets, sociālie plašsaziņas līdzekļi kļūst aizvien nozīmīgāki informēšanā par katastrofām, un jo īpaši – pilnveidot progresīvas mobilās lokācijas sistēmas (*Advanced Mobile Location*) tehnoloģiju, ar kuru var nekavējoties lokalizēt personu, kas zvanījusi uz Eiropas neatliekamās palīdzības numuru 112; šo tehnoloģiju izmantošana ir svarīga arī tādēļ, lai izvērstu preventīvās un izglītošanas kampaņas pirms katastrofām;

31. aicina izstrādāt efektīvu politiku informēšanai par katastrofām, jo tas var palīdzēt novērst kaitējumu, ja paredzama šādu situāciju vai katastrofu atkarotāšanās. Turklāt RK uzskata, ka ir nepieciešams piedāvāt aizsardzību, kā arī materiālo un psiholoģisko atbalstu cietušajiem, ģimenes locekļiem, palīdzības sniegšanā iesaistītajiem dalībniekiem un citām personām, ko skārusi katastrofa;

32. uzsver, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir nepieciešamas zināšanas, instrumenti, veikspēja un resursi, lai pildītu savus pienākumus, kas minēti RK atzinumā par tematu "Rīcības plāns par Hjogo rīcības pamatplānu laikposmam pēc 2015. gada". Vienlaikus RK norāda: lai gan vietējās pašvaldības ir atbildīgas par virkni kritisko infrastruktūru, ne pārāk redzami ir ieguldījumi, kuru mērķis ir uzlabot to noturību pret katastrofām, un nereti šādi ieguldījumi tiek atstāti novārtā vai to īstenošana tiek atlikta ⁽⁶⁾;

33. aicina veikt pasākumus, lai sabiedrības izpratni palielinātu, veicot arī zinātniskus pētījumus par katastrofu riska pārvaldību. Ieteicams likt apdraudēto teritoriju iedzīvotājiem apzināties, ka nepieciešams solidarizēties ar dabas katastrofām pakļauto apgabalu iedzīvotājiem. Izpratne par to, kā palielinās risks, pašreiz ir zema;

34. uzsver, ka ir svarīgi, lai vietējās un reģionālās pašvaldības izveidotu meteoroloģisko mērījumu staciju tīklu, kas ir daļa no zināšanām, instrumentiem, spējām un resursiem, kuri nepieciešami, lai tās varētu izpildīt savus pienākumus, kā norādīts RK atzinumā "Hjogo rīcības pamatplāns laikposmam pēc 2015. gada". Ar šo tīklu palīdzību ir jāuzrauga gan mainīgie rādītāji, ar kuriem var precīzi noteikt klimata pārmaiņas, gan visi citi rādītāji, kas ļauj novērot un savlaicīgi brīdināt par katastrofu;

Jauns prioritārais virziens – pareiza ES atbilde uz katastrofu skaita pieaugumu

35. pārliecināti atbalsta Eiropas Komisijas priekšlikumu (COM(2016) 778 final) par to, ka jāizveido jauns prioritārais virziens, lai atbilstīgi ERAF ieguldījumu prioritātēm nodrošinātu 100 % finansējumu prognozēšanas, preventīvajiem un plānošanas pasākumiem, ko veic, reaģējot uz lielām vai reģionālām dabas katastrofām un likvidējot to sekas;

36. atbalsta priekšlikumu par to, ka šajā nolūkā veikti izdevumi ir uzskatāmi par attaisnotiem no dienas, kad notikusi katastrofa, pat ja tā ir notikusi pirms regulas stāšanās spēkā.

Subsidiaritāte un proporcionalitāte

37. Komisijas dienestu darba dokuments atbilst subsidiaritātes un proporcionalitātes principiem; uzsver, ka katastrofām nav robežu, un tādēļ noturība pret katastrofām ir joma, kurā nepieciešama saskaņota rīcība. Civilā aizsardzība ir joma, kurā Eiropas Savienība rīkojas, lai atbalstītu, koordinētu vai papildinātu dalībvalstu pasākumus (LESD 6. pants). Saskaņā ar LESD 196. pantu Savienība var rīkoties, neparedzot dalībvalstu normatīvo aktu un regulējuma saskaņošanu.

Briselē, 2017. gada 23. martā

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Markku MARKKULA

⁽⁵⁾ Sīkāk par apdrošināšanas nozīmi saistībā ar katastrofas seku novēršanu ir runāts RK atzinumā COR-2014-02646.
⁽⁶⁾ COR-2014-02646-00-01-AC-TRA

III

(Sagatavošanā esoši tiesību akti)

REĢIONU KOMITEJA

122. PLENĀRĀ SESIJA 2017. GADA 22. UN 23. MARTĀ

Eiropas Reģionu komitejas atzinums “Leģislatīvi priekšlikumi par Kopīgu centienu regulu un LULUCF regulu”

(2017/C 272/08)

Ziņotājs: Juri Gotmans (EE/PSE), Hānjas pašvaldības priekšsēdētājs

Atsauces dokumenti: Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par saistošiem ikgadējiem siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinājumiem, kas dalībvalstīm jāpanāk no 2021. līdz 2030. gadam nolūkā izveidot noturīgu Enerģētikas savienību un izpildīt Parīzes nolīgumā paredzētās saistības, un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu Nr. 525/2013 par mehānismu siltumnīcefekta gāzu emisiju pārraudzībai un ziņošanai un citas informācijas ziņošanai saistībā ar klimata pārmaiņām,

COM(2016) 482 final,

un

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par zemes izmantošanā, zemes izmantošanas maiņā un mežsaimniecībā radušos siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistījumu iekļaušanu klimata un enerģētikas politikas satvarā laikposmam līdz 2030. gadam un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu Nr. 525/2013 par mehānismu siltumnīcefekta gāzu emisiju pārraudzībai un ziņošanai un citas informācijas ziņošanai saistībā ar klimata pārmaiņām,

COM(2016) 479 final

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA

- atzinīgi vērtē** Eiropas Komisijas izvirzītos tiesību aktu priekšlikumus ar mērķi noteikt dalībvalstīm saistošus siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumus laikposmā no 2021. līdz 2030. gadam emisiju kvotu tirdzniecības sistēmas (ETS) neaptvertajos sektoros (COM(2016) 482 final) un par zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības (LULUCF) radīto siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistījumu iekļaušanu 2030. gada klimata un enerģētikas politikas satvarā (COM(2016) 479 final);
- uzskata, ka ir svarīgi** līdz 2030. gadam **siltumnīcefekta gāzu emisijas ETS neaptvertajos sektoros** samazināt tik lielā mērā, lai varētu sasniegt ilgtermiņa mērķi, proti, līdz 2050. gadam siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināt par 95 %;
- uzskata**, ka zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības nozares (LULUCF) CO₂ piesaistes potenciāla integrēta izmantošana ES klimata politikā ir pilnīgi jauns, inovatīvs un izmaksu ziņā efektīvs risinājums Parīzes nolīgumā paredzēto saistību izpildei;

4. **uzskata, ka ir svarīgi** atzīt vietējo un reģionālo pašvaldību svarīgo nozīmi jauno klimata politikas pasākumu īstenošanā un ka tās aktīvāk un plašāk jāiesaista Eiropas enerģētikas pārvaldībā un klimata politikas īstenošanā saskaņā ar daudzlīmeņu pārvaldības principu;
5. **uzsver** pilsētu un reģionu nozīmi un kompetenci tādu datu vākšanā un apkopošanā, kas vajadzīgi, lai sagatavotu pārskatus par siltumnīcefekta gāzu emisijām nozarēs, uz kurām attiecas LULUCF regula un Kopīgo centienu regula; **iesaka** dalībvalstīm un Komisijai sistemātiski atbalsēt vietējās un reģionālās pašvaldības, stiprinot to spējas šajā jomā, lai tās varētu izpildīt savus pamatuzdevumus vietējās attīstības virzīšanā un plānošanā enerģētikas, transporta, atkritumu apsaimniekošanas, zemes izmantošanas un citās nozarēs;
6. **uzskata**, ka elastības instrumenti atspoguļo tirgus principus un zemes izmantošanas praksi, kā arī ir līdzekļi klimata aizsardzības pasākumos ietvertu emisiju samazināšanas mērķu sasniegšanai, taču tajos ir vajadzīgas izmaiņas, lai nepieļautu ES klimata politikas tālejošo mērķu devalvāciju un inflāciju emisijas kvotu tirdzniecībā; Tādēļ varētu atskaitīt faktisko emisiju apjomu vai to lineārās samazināšanās trajektoriju 2020. gadā, samazināt ES ETS aptverto sektoru kvotu pārpalikumu pārvešanu uz ETS neaptvertajiem sektoriem un izvirzīt tālejošākus mērķus arī valstīm ar zemāku ienākumu līmeni;
7. **aicina** veikt starpposma atbilstības pārbaudes reizi piecos gados, jo tas ir efektīvs līdzeklis, kā nodrošināt emisiju samazināšanas mērķu sasniegšanu, izmantojot regulārāku uzraudzību;
8. **uzskata**: tā kā atsevišķās nozarēs, uz kurām attiecas Kopīgu centienu regula, nav noteikti konkrēti emisiju samazināšanas mērķi, būtu jāparedz plānošanas noteikumi, kas ļautu ES, dalībvalstīm, reģioniem un pašvaldībām izstrādāt stratēģijas un pasākumus, kas nodrošinātu šādu nozaru pāreju uz darbību ar zemu CO₂ emisijas līmeni. Proti, būtu jāizstrādā nozaru mērķi, lai panāktu, ka visas nozares, uz kurām attiecas Kopīgu centienu regula, ievēro tajā izvirzīto globālo emisiju samazināšanas mērķi, kā arī ar ikgadējas kontroles un pārskatu palīdzību jānostiprina atbilstības pārbaudes;
9. **uzsver nepieciešamību** pilnībā un vēl mērķtiecīgāk izmantot iespējas, ko sniedz tiesību aktos noteiktās prasības attiecībā uz iniciatīvām nozarēs, kurās iespējama emisijas apjoma palielināšanās (piemēram, automobiļu un vieglo kravas transportlīdzekļu degvielas patēriņa efektivitāte transporta nozarē);
10. **aicina** Eiropas Komisiju LULUCF ieguldījumu vērtēt holistiski, atzīstot, ka minētā nozare, jo īpaši meži, var sniegt pozitīvu ieguldījumu klimata pārmaiņu mazināšanā, pateicoties CO₂ emisiju piesaistei, uzglabāšanai un aizstāšanai.

I. IETEIKUMI GROZĪJUMIEM

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par saistošiem ikgadējiem siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinājumiem, kas dalībvalstīm jāpanāk no 2021. līdz 2030. gadam nolūkā izveidot noturīgu Enerģētikas savienību un izpildīt Parīzes nolīgumā paredzētās saistības, un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu Nr. 525/2013 par mehānismu siltumnīcefekta gāzu emisiju pārraudzībai un ziņošanai un citas informācijas ziņošanai saistībā ar klimata pārmaiņām,

COM(2016) 482 final

1. grozījums

5. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Pāreja uz tīru enerģiju nozīmē, ka jāmainās investīciju modeļiem, ka vajadzīgi attiecīgi stimuli visās rīcībpoliticās jomās.	Saistībā ar līdzfinansējumu ar mērķi papildināt ES fondus, jāizveido reģionālās un vietējās investīciju programmas, lai atbalstītu ETS neaptvertos sektorus.

Pamatojums

Šajā jaunajā apsvērumā norādīts, ka reģionos un pilsētās jāīsteno investīciju programmas. Vietējā un reģionālā līmeņa rīcība būs optimāla tikai tad, ja būs paredzētas attiecīgas pilnvaras un ilgtermiņa finansējums. Vietējām un reģionālajām pašvaldībām pieejamais galvenais finansējuma avots ilgtspējīgu politikas pasākumu īstenošanai to kompetences jomās parasti ir valstu valdību pārziņā, un to papildina ES finansējums ierobežotā apjomā. Finansēšanai jābūt decentralizētai. Papildus valsts un ES finansējumam dotāciju un līdzfinansējuma veidā varētu apsvērt iespēju uzlabot vietējo un reģionālo pašvaldību spēju piešķirt un saņemt aizdevumus vides iniciatīvu īstenošanai.

Tas nozīmētu izveidot ES līdzfinansētu Eiropas finansēšanas forumu, kurā būtu iesaistīti aizdevēji un investori, no vienas puses, un pilsētas un reģioni, no otras puses, lai savstarpēji vienotos par attiecīgiem projektiem. Ideālā gadījumā šāds forums būtu virzīts uz Kopīgu centienu regulas un LULUCF regulas nozarēm, jo tās ir jomas, kurās var pilnībā izmantot vietējo un reģionālo pašvaldību teritoriālo kompetenci.

2. grozījums

18. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Šī regula nedrīkstētu liegt valstīm izvirzīt augstākus nacionālos mērķus.	Šī regula nedrīkstētu liegt valstīm izvirzīt augstākus nacionālos mērķus – tas ir nepieciešams nosacījums ilgtermiņa mērķu sasniegšanai līdz 2050. gadam.

Pamatojums

Šis ir redakcionāls grozījums, kura mērķis ir mudināt valstis noteikt papildu mērķus, jo tie, kas izvirzīti 2030. gadam, nozīmē, ka 2050.–2031. gadā siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai būs vajadzīgas vēl daudz lielākas pūles.

3. grozījums

4. panta 3. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
(..) Lai varētu pieņemt šo īstenošanas aktu, Komisija visaptveroši izskatīs jaunākos valstu pārskatu datus par 2005. gadu un 2016.–2018. gadu, kurus dalībvalstis iesniegušas (..)	(..) Lai varētu pieņemt šo īstenošanas aktu, Komisija izvērtēs jaunākos valstu pārskatu datus par 2005. gadu un 2018.–2020. gadu, kurus dalībvalstis iesniegušas (..)

Pamatojums

Atsauces gada izvēlei ir izšķiroša nozīme, un ideālā gadījumā tas būtu jābalsta uz visjaunākajiem, t. i., 2020. gada, emisijas datiem vai samazinājuma lineāro trajektoriju laikposmā no 2018. gada līdz 2020. gadam, lai izlīdzinātu neparedzētas svārstības. Par pamatu izvēloties 2016.–2018. gadu, radīsies inflācijas efekts oglekļa bilancē, jo nākamajos gados ir gaidāma samazināšanās. Tas ir pretrunā instrumenta mērķim, jo sekmē saistību neievērošanu, nevis atbalsta valstis, kuras piemēro augstākus standartus.

4. grozījums

5. panta 5. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
(..) Saņēmēja dalībvalsts šo daudzumu var izmantot atbilstības nolūkā saskaņā ar 9. pantu vai nu attiecīgajā gadā, vai nākamajos gados līdz 2030. gadam.	(..) Saņēmēja dalībvalsts šo daudzumu var izmantot atbilstības nolūkā saskaņā ar 9. pantu vai nu kārtējā gadā, vai nākamajos gados līdz 2030. gadam.

Pamatojums

Lai izvairītos no pārpratumiem, ir jāprecizē, vai runa ir par finanšu gadu vai pārskata sniegšanas gadu.

5. grozījums

6. panta 1. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Šīs regulas II pielikumā ir uzskaitītas tās dalībvalstis, kuras ierobežotā mērā, nepārsniedzot 100 miljonus kvotu, drīkst anulēt Direktīvas 2003/87/EK 3. panta a) punktā definētās ES ETS kvotas, ko kopus ņem vērā atbilstības nolūkā saskaņā ar šo regulu.	Šīs regulas II pielikumā ir uzskaitītas tās dalībvalstis, kuras ierobežotā mērā, nepārsniedzot 50 miljonus kvotu, drīkst anulēt Direktīvas 2003/87/EK 3. panta a) punktā definētās ES ETS kvotas, ko kopus ņem vērā atbilstības nolūkā saskaņā ar šo regulu.

Pamatojums

Pašlaik ir pārmērīgi daudz sertifikātu un CO₂ vērtība ir zema (2016. gada decembrī – EUR 5/t). Šādos apstākļos ierosinātā emisijas vienības maksimālā robežvērtība 100 miljonu apmērā nepalīdzēs būtiski samazināt ETS emisijas, turklāt līdzsvarošanas procesa rezultātā var palielināt emisiju daudzumu ETS neapvertajos sektoros. Izmantojot elastību starp sektoriem, būtu jāpiemēro 1:2 pārrēķins. Ar šo priekšlikumu tiktu atcelti **50 miljoni** vienību, un tādējādi pazeminātos CO₂ tonnas vērtība. Turklāt jāņem vērā, ka abos sektoros un tiem piemērotajos pasākumos jāsauglabā augsts klimata aizsardzības līmenis

6. grozījums

8. panta 1. un 2. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
(..) izvērtēšanā secināts, ka kādas dalībvalsts virzība ir nepietiekama (..) Eiropas Vides aģentūra (..) palīdz Komisijai novērtēt rīcības plānus.	(..) izvērtēšanā secināts, ka kāda dalībvalsts nespēj izpildīt savas saistības (..) Eiropas Vides aģentūra kopā ar Komisiju novērtē rīcības plānus, izmantojot neatkarīgas struktūras .

Pamatojums

Skaidrāks formulējums. “Virzība” ir pārāk vispārīgs jēdziens, savukārt “palīdzība” norāda uz piesardzīgu pieeju. Ja jau saskaramies ar pārsniegšanas problēmu, valsts rīcības plāna neatkarīga novērtēšana kļūst par absolūtu nepieciešamību.

7. grozījums

9. panta 2. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
(..) no šīs dalībvalsts ikgadējiem iedalītajiem emisijas apjomiem atskaita CO ₂ ekv. t izteiktu siltumnīcefekta gāzu emisiju uzvijas daudzumu par attiecīgajiem gadiem.	(..) no šīs dalībvalsts ikgadējiem iedalītajiem emisijas apjomiem atskaita CO ₂ ekv. t izteiktu siltumnīcefekta gāzu emisiju uzvijas daudzumu par gadiem, kuros daudzums pārsniegts.

Pamatojums

Skaidrāks formulējums, lai konkrēti norādītu uz gadiem, kuriem piemērojama samazinājuma klauzula un uz attiecīgajiem nosacījumiem.

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par zemes izmantošanā, zemes izmantošanas maiņā un mežsaimniecībā radušos siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistījumu iekļaušanu klimata un enerģētikas politikas satvarā laikposmam līdz 2030. gadam un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu Nr. 525/2013 par mehānismu siltumnīcefekta gāzu emisiju pārraudzībai un ziņošanai un citas informācijas ziņošanai saistībā ar klimata pārmaiņām

COM(2016) 479 final

8. grozījums

9. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Tas, kādas emisijas un piesaistījumi rodas meža zemē, ir atkarīgs no dažādiem dabas apstākļiem, vecuma klašu struktūras, kā arī iepriekšējiem un pašreizējiem apsaimniekošanas paņēmieniem. Izmantojot bāzes gadu, nebūtu iespējams atspoguļot ne šos faktorus, ne no tiem izrietošo ciklisko ietekmi uz emisijām un piesaistījumiem vai to ikgadējās svārstības. Tā vietā attiecīgajos uzskaites noteikumos būtu jāparedz iespēja izmantot references līmeņus, lai izslēgtu dabas apstākļu un konkrētu valstu īpatnību ietekmi.	Tas, kādas emisijas un piesaistījumi rodas meža zemē, ir atkarīgs no vairākiem dabas apstākļiem, vecuma klašu struktūras, kā arī apsaimniekošanas paņēmieniem. Izvēloties bāzes gadu, nebūtu iespējams atspoguļot ne šos faktorus, ne no tiem izrietošo ciklisko ietekmi uz emisijām un piesaistījumiem vai to nejaušās ikgadējās svārstības. Tā vietā attiecīgajos uzskaites noteikumos būtu jāparedz iespēja izmantot references līmeņus, lai izslēgtu dabas apstākļu, konkrētu valstu un reģionālo īpatnību ietekmi.

Pamatojums

Nav nepieciešams nošķirt pašreizējos un iepriekšējos apsaimniekošanas paņēmienus – tie jāņem vērā jebkurā gadījumā. Papildus cikliskumam ar atslēgvārdu palīdzību vajadzētu atsaukties arī uz dabīgām pārmaiņām. Daudzas dabas parādības rodas negaidīti. Pat mazākās valstīs var būt reģionālas atšķirības, tāpēc valstu pieceja pa valstīm nav pietiekama, lai ņemtu vērā dabas daudzveidību gan lielās, gan mazās valstīs.

9. grozījums

10. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
(..) un jāizvēlas pietiekams skaits ekspertu no dalībvalstīm.	(..) un jāizvēlas pietiekams skaits ekspertu no dalībvalstīm, tostarp tādu, kas pārstāv reģionālo un vietējo līmeni.

Pamatojums

Metodoloģijas ziņā jāprecizē, ka jāiesaista arī vietējie un reģionālie eksperti, jo centrālo un galvaspilsētas iestāžu secinājumi var būtiski atšķirties no secinājumiem vietējā līmenī. Eiropā arī ārpus galvaspilsētām ir tādas atzītas augstskolas, kurās pēta attiecīgos jautājumus, un šo potenciālu vajadzētu mērķtiecīgi un prioritāri izmantot. Turklāt centrālajām vides iestādēm, kas atrodas galvaspilsētās, var būt tendence attiecīgo problemātiku skatīt vispārējā valsts perspektīvā un formāli, kā arī novērtēt stāvokli un apstākļus, balstoties uz politisko konjunktūru un tradicionālām metodēm, neņemot vērā vietējās norises un neparedzētas izmaiņas dinamiskā.

10. grozījums

16. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	Grozījums
Eiropas Vides aģentūrai būtu saskaņā ar savu gada darba programmu Komisijai attiecīgā gadījumā jāpalīdz ar siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistījumu ikgadējās ziņošanas sistēmu, par rīcībpolitikām un pasākumiem sniegtās informācijas un valstu prognožu novērtēšanu, plānoto papildu rīcībpolitiku un pasākumu izvērtēšanu un atbilstības pārbaudēm, ko Komisija veic saskaņā ar šo regulu.	Eiropas Vides aģentūrai būtu saskaņā ar savu gada darba programmu Komisijai attiecīgā gadījumā jāpalīdz ar siltumnīcefekta gāzu emisiju un piesaistījumu ikgadējās ziņošanas sistēmu, par rīcībpolitikām un pasākumiem sniegtās informācijas un valstu prognožu novērtēšanu, plānoto papildu rīcībpolitiku un pasākumu izvērtēšanu un atbilstības pārbaudēm, ko Komisija veic saskaņā ar šo regulu, pienācīgi ņemot vērā pētījumos minētu neatkarīgu informāciju un valsts, reģionālā un vietējā līmeņa zinātību.

Pamatojums

Komisijas nostājā un tās veiktajā atbilstības novērtējumā būtu jāatzīst un jāņem vērā valstu un reģionu pieredze un viedokļi, lai neaizmirstu par Eiropas mēroga sistēmas izveides faktisko iemeslu.

11. grozījums

17. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
(..) <i>Datu vākšanā pēc iespējas pilnvērtīgāk izmanto esošās Savienības un dalībvalstu programmas un apsekojumus</i>	(..) <i>Būtu jāpalielina vietējā un reģionālā pārvaldes līmeņa nozīme datu vākšanā un pārvaldībā un kvalitātes uzlabošanā. Ziņošanā būtu jāietver vietējo ekspertu veiktās atbilstības pārbaudes mehānisms. Arī metodoloģiskie principi un standarti jānosaka, ņemot vērā vietējos apstākļus.</i>

Pamatojums

Uzsvērt vietējo un reģionālo iestāžu administratīvās spējas un palielināt to nozīmi zemes izmantošanas politikā un zemes izmantošanas uzskaites vienību noteikšanas uzraudzībā. Vienlaikus attīstīt pilsētu un reģionu spēju uzraudzīt ar LULUCF saistītos datus un ziņot par tiem, kā arī pilnveidot attiecīgajās procedūrās un pasākumos izmantotos metodoloģiskos standartus (piemēram, plānošanas procesā). Tas nodrošinās atbilstību tādiem IPCC procedūras pamatprincipiem kā saskaņotība, salīdzināmība, pilnīgums, precizitāte un pārredzamība.

12. grozījums

Jauns 21. apsvēruma

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
	<i>Lai pilnveidotu datu iegūvi un analīzi LULUCF sektorā, Komisija nodrošina, ka attiecīgo atbalsta līdzekļu piešķiršanā tiek izmantotas vienotas metodes un rādītāji.</i>

Pamatojums

Pievienot jaunu apsvērumu par ES finansiālā atbalsta nepieciešamību zemes izmantošanas izpētei, lai nodrošinātu atbilstību regulai un veiktu stāvokļa analīzi. Jāprecizē, kāda veida pasākumiem LULUCF sektorā varētu piešķirt papildu līdzekļus no ES struktūrfondiem.

13. grozījums

5. panta 2. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Dalībvalstis nepieļauj emisiju vai piesaistījumu dubultu uzskaiti, <i>konkrētāk, emisijas un piesaistījumus, kas rodas vairāk nekā vienā zemes uzskaites kategorijā, uzskaita tikai vienā kategorijā.</i>	Dalībvalstis nepieļauj emisiju vai piesaistes dubultu uzskaiti <i>dažādās zemes uzskaites kategorijās.</i>

Pamatojums

Vienkāršāks un skaidrāks formulējums, lai dubultas uzskaites gadījums būtu saprotams visiem. Ir svarīgi konkrēti norādīt galveno – nedrīkst pieļaut dubultu uzskaiti.

14. grozījums

5. panta 5. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Dalībvalstis uztur pilnīgu un pareizu reģistru ar visiem datiem, kas izmantoti uzskaites sagatavošanā.	Dalībvalstis uztur pilnīgu, nepārtrauktu un pareizu reģistru ar visiem datiem, kas izmantoti uzskaites sagatavošanā.

Pamatojums

Pievienot nepārtrauktību kā būtisku kvalitātes rādītāju. Kļūdas un problēmas laikrindās var rasties lielākoties tad, ja netiek ievērota nepārtrauktība vai ja tiek mainīta metodoloģija.

15. grozījums

8. panta 3. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Nacionālo mežsaimniecības uzskaites plānu publisko un par to veic sabiedrisko apspriešanu.	Nacionālo mežsaimniecības uzskaites plānu publicē katru gadu un par to veic sabiedrisko apspriešanu ar reģionālajām un vietējām pašvaldībām, kā arī ar ieinteresētajām personām.

Pamatojums

Precizēti publiskošanas un apspriešanas nosacījumi.

16. grozījums

10. panta 1. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
(..) kas pārsniedz vidējās emisijas, kuras laikposmā no 2001. līdz 2020. gadam radušās dabisku traucējumu dēļ (..)	(..) kas pārsniedz vidējās emisijas, kuras laikposmā no 2001. līdz 2019. gadam radušās dabisku traucējumu dēļ (..)

Pamatojums

Uzskaitē būtu jāņem vērā ilgāks periods. Jānovērš iespēja, ka liels dabisks traucējums vai mežu kumulatīvs bojājums netiek ņemts vērā uzskaitē vai tiek pārvērtēts pārskata perioda beigās. Par vidējiem rādītājiem jāziņo ar zināmu aizkavēšanos.

17. grozījums

12. panta 2. punkts

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
Komisija atbilstības ziņojumus visaptveroši izskata, lai novērtētu 4. panta izpildi.	Komisija novērtē 4. panta (siltumnīcefekta gāzu neto piesaistījumi un elastīguma nosacījumi) izpildi un apstiprina to.

Pamatojums

Jāprecizē izskatīšanas nosacījumi: ne tikai jānovērtē, bet arī jāapstiprina. Varētu arī īsi minēt 4. panta saturu.

18. grozījums

16. panta 1. punkta a) apakšpunkts un III.a pielikuma pēdējā daļa

Komisijas ierosinātais teksts	RK grozījums
(..) no 2023. gada (..) III.a pielikuma pēdējā daļa: Dalībvalstis tiek mudinātas izmantot 3. līmeņa metodiku, izmantojot neparametrisku modelēšanu, kas kalibrēta atbilstoši konkrētās valsts apstākļiem, aprakstot fizikālo mijiedarbību biofizikālajā sistēmā, saskaņā ar IPCC 2006. gada vadlīnijām par valstu siltumnīcefekta gāzu pārskatiem.	(..) no 2021. gada (..) III.a pielikuma pēdējā daļa: Dalībvalstis izmanto 3. līmeņa metodiku, izmantojot neparametrisku modelēšanu, kas kalibrēta atbilstoši konkrētās valsts apstākļiem, aprakstot fizikālo mijiedarbību biofizikālajā sistēmā, saskaņā ar IPCC 2006. gada vadlīnijām par valstu siltumnīcefekta gāzu pārskatiem.

Pamatojums

Uzskaitē ir jāskaidro 2021. gadā. Mērķis ir izmantot precīzākas metodes, tātad nepieciešams saistošāks formulējums, proti "izmanto", nevis "tiek mudināts izmantot".

II. IETEIKUMI POLITIKAS JOMĀ

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA (RK)

Vispārīgas piezīmes

- uzskata, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir izšķirīga loma nozarēs, uz kurām attiecas Kopīgu centienu regula par siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu un LULUCF regula, jo minētajās regulās ir jāņem vērā teritoriālā dimensija. Tās vienlaikus ir arī jomas, kurās vietējās un reģionālās pašvaldības var būt aktīvas, jo tām ir attiecīgas juridiskas pilnvaras un kompetence. Turklāt politikas īstenošanai ir arī plašs piemērotu līdzekļu klāsts, piemēram, teritoriālā plānošana, MVU atbalsta sistēmas, politikas pasākumi "zaļo" ieguldījumu piesaistīšanai un veicināšanai, ēku apsaimniekošana, pilsētu transports un mobilitāte, kā arī pilsētu attīstības plāni;
- uzsver, ka ierosinātie pasākumi palīdzēs samazināt emisijas ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ETS) neapņemtās sektoros, radot papildvērtību sociālajā, ekonomikas un vides jomā. Tādējādi pieaug pilsētu un reģionu būtiskā nozīme, jo tiem ir vadošā loma dekarbonizācijas iniciatīvu īstenošanā to teritorijā un tie ņem vērā katrā vietējā pasākuma ekonomiskos un sociālos aspektus;
- uzsver, ka moderna un ilgtspējīga mežsaimniecība veicina atjaunojamo energoresursu aktīvāku izmantošanu, nodrošina bioenerģiju kā alternatīvu fosilajiem kurināmajiem un vienlaikus rada efektīvas oglekļa dioksīda piesaistītājsistēmas; uzsver, ka emisiju samazināšana LULUCF sektoros jāveicina arī ar ES kopējo lauksaimniecības politikas starpniecību;
- uzskata, ka vietējām un reģionālajām pašvaldībām ir svarīga nozīme, lai tieši informētu iedzīvotājus un rīkotu kampaņas par enerģētikas jautājumiem. Komisijas priekšlikumi atbalsta reģionālo stratēģiju īstenošanu klimata un enerģētikas jomā, veicina nozaru dekarbonizāciju un plānotu zemes izmantošanu saistībā ar reģionu un pilsētu attīstību un telpisko plānošanu. Vietējā un reģionālā līmeņa procesi noris, izmantojot konkrētus piemērus un samazināšanas mērķus, kas minēti Pilsētas mēru paktā;
- uzskata, ka ierosinātās regulas nerada šaubas par atbilstību subsidiaritātes principam, jo ar klimata pārmaiņām un to sekām saistīto problēmu risināšana nepārprotami ir pārrobežu jautājums un tādējādi minēto tiesību aktu mērķus var sasniegt tikai ar rīcību ES līmenī. Ierosinātās regulas arī paredz vienīgi tos pasākumus, kas pēc formas un satura ir vajadzīgi, lai sasniegtu ES mērķi līdz 2030. gadam rentablā veidā samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas, un tādējādi atbilst samērīguma principam;

Nozaru politikas pasākumu nozīmīgums un mijiedarbība

6. uzskata: lai īstenotu pāreju uz tīru enerģiju un ekonomiku ar zemu oglekļa emisiju līmeni, ir jāturpina plaša mēroga klimata pasākumu pieņemšana arī ETS neaptvertajos sektoros. Kopīgu centienu priekšlikuma mērķis ir vispārēji regulēt siltumnīcefekta gāzu emisiju ETS neaptvertajos sektoros;

7. norāda, ka Komisija nav ierosinājusi konkrētus juridiski saistošus mērķus minētajos sektoros, pievēršoties to ieguldījumam kopumā un atstājot dalībvalstīm salīdzinoši lielu rīcības brīvību lemt, kādus pasākumus tās konkrēti īsteno, lai sasniegtu savus mērķus siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanā. Emisiju samazināšanas iespējas dažādās nozarēs ir atšķirīgas, un gaidāms, ka dažās valstīs emisijas pat palielināsies, ņemot vērā, piemēram, sauszemes transporta radīto emisiju prognozes, neraugoties uz to, ka tiek īstenoti transportlīdzekļu degvielas efektivitātes pasākumi;

8. iesaka piemērot elastīgumu vispārējā mērķa sasniegšanai visās nozarēs, un tas nozīmē, ka jānovērtē un jāņem vērā reģionālā un vietējā līmeņa spējas, taču mērķa sadalījums pa nozarēm nav praktiski iespējams;

Elastības mehānismu elastīguma un stingrības pakāpe

9. uzsver, ka visām dalībvalstīm un visām tautsaimniecības nozarēm būtu jāsniedz ieguldījums CO₂ emisijas samazināšanā, un šā mērķa īstenošanā vajadzētu iesaistīties visiem, ievērojot taisnīguma un solidaritātes apsvērumu līdzsvarotību; to dalībvalstu nacionālajiem mērķrādītājiem, kuru IKP uz vienu iedzīvotāju ir lielāks par Savienības vidējo rādītāju, vajadzētu piemērot relatīvus pielāgojumus, kas taisnīgi un līdzsvaroti atspoguļo izmaksu efektivitāti;

10. norāda, ka siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas gaitā tiktu kāpināta efektivitāte un inovācija Eiropas ekonomikā un, konkrētāk, tiktu veicināti dažādi uzlabojumi, jo īpaši ēku sektorā, lauksaimniecībā, atkritumu apsaimniekošanā un transportā, ciktāl uz minētajām jomām attiecas izskatāmā regula;

11. norāda, ka Kopīgu centienu regulā paredzētas dažādas elastīguma un tirdzniecības iespējas, kuru mērķis ir palīdzēt dalībvalstīm līdz 2030. gadam sasniegt siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas mērķus. Šādi paņēmieni samazina emisijas samazināšanas izmaksas, taču vienlaikus ir vajadzīgs samērīgums un piesardzība, un cieši jāraugās, lai dažās dalībvalstīs elastīguma dēļ nepalielinātos emisiju daudzums vai ar manipulācijām netiktu noteikti zemāki mērķi vai nu pirms regulu stāšanās spēkā, vai arī elastības mehānisma ieviešanas posmā, jo elastīguma noteikumu nevienāda piemērošana emisijas samazināšanas mērķu sasniegšanu galā galā var padarīt neiespējamu. Lai sasniegtu tālejošos mērķus, jāņem vērā ne tikai valstu pagaidu ekonomiskās vai strukturālās problēmas un labklājības līmenis, bet arī reģionālās atšķirības valstīs;

12. aicina Komisiju steidzami ierosināt konkrētus risinājumus to reģionu problēmām, kuri varētu nonākt īpašās grūtībās vai saskarties ar situācijas pasliktināšanos saistībā ar nepieciešamo pāreju uz mazoglekļa ekonomiku; uzsver, ka jāizstrādā reāli īstenojami risinājumi reģioniem, kas ir lielā mērā atkarīgi no fosilā kurināmā izmantošanas vai energoietilpīgām nozarēm vai ko, iespējams, citādā veidā nesamērīgi ietekmējusi ierosināto regulu piemērošana; norāda, ka svarīgi ir vietējās un reģionālās pašvaldības iesaistīt centienos izstrādāt ilgtspējīgas attīstības virzienus, kas varētu stimulēt šo reģionu ekonomiku;

13. norāda, ka, ņemot vērā ETS kvotu pārmērīgu piedāvājumu un CO₂ zemo cenu, ierosinātā emisijas maksimālā robežvērtība 100 miljonu vienību apmērā nepalīdzēs būtiski samazināt ETS emisijas, turklāt tas ir pretrunā klimata politikas mērķiem un līdzsvarošanas procesa rezultātā var pat palielināt emisiju daudzumu ETS neaptvertos sektoros;

14. aicina Komisiju piemērot tā saukto sodanaudas pārrēķina kursu gadījumos, ja elastīgums izmantots, lai starpnozaru apmaiņā emisijas kvotai piešķirtu zemāku vērtību un piemērotu zemāku aprēķina kursu;

LULUCF uzskaites noteikumi un elastīgums

15. atzinīgi vērtē priekšlikumu ļaut dalībvalstīm izmantot ar LULUCF saistītos kredītus 280 miljonu kopsummā, atzīstot, ka šai nozarei, jo īpaši mežiem, ir potenciāls pozitīvi ietekmēt ES klimata politikas satvaru. Norāda, ka problemātiska ir LULUCF nozares siltumnīcefekta gāzu emisijas precīza uzraudzība un vietējā līmeņa atbalsts datu vākšanā;

16. norāda, ka CO₂ piesaiste *LULUCF* ietvaros būtu jāattiecinā tikai uz tām Kopīgu centieniem regulas darbības jomām, kurās uzskaites noteikumi ir zinātniski pamatoti un pārbaudīti izmēģinājuma projektos, lai nepieļautu spekulāciju un vispārējo principu reducēšanu līdz izmaksām. *LULUCF* darbību uzraudzībā un ziņošanā, izmantojot labākās zināšanas un metodiskās spējas, nedrīkst pieļaut dubultu uzskaiti, jo īpaši pārejā no vienas zemes izmantojuma kategorijas uz citu, kā arī nocirstas koksnes produktu un dabisko šķēršļu uzskaites jomā;

17. ierosina atskaitījumus piemērot ik pēc pieciem gadiem, lai varētu ņemt vērā potenciālo devumu no atmežotas zemes, apmežotas zemes, apsaimniekotas aramzemes un apsaimniekotiem zālājiem, tādējādi ņemot vērā dabiskās pārmaiņas un līdzsvarojot nejausības un procesu cikliskumu;

18. iesaka Komisijai sadarbībā ar dalībvalstīm precīzāk definēt vietējo un reģionālo pašvaldību lomu attiecībā uz datu pārvaldību un *LULUCF* uzskaites uzraudzību;

Uzskaites un kontrole

19. uzskata, ka ir svarīgi, lai šajā priekšlikumā tiek saglabāts robustais ziņošanas un izpildes novērtēšanas cikls, kas paredzēts lēmumā par kopīgiem centieniem. Dalībvalstīm arī laikā no 2021. līdz 2030. gadam būs pienākums ievērot ikgadējās emisijas robežvērtības un panākt lineāru trajektoriju, lai gan faktiskā atbilstības pārbaude notiks tikai reizi piecos gados;

20. uzsver: lai veiktu uz precīziem datiem balstītu atbilstības novērtēšanu, Komisijai pastāvīgi un sistemātiski ir jāpārskata un jānovērtē dalībvalstu iesniegtie pārskati par siltumnīcefekta gāzu emisiju apjomu, izmantojot arī neatkarīgus ekspertus;

21. uzskata, ka Eiropas Vides aģentūrai ir jāturpina koordinēt iesniegtās informācijas pārredzamības, pareizības, saskanīguma, salīdzināmības un pilnīguma kontroles. Ir svarīgi palielināt vietējo un reģionālo pašvaldību nozīmi saistībā ar uzskaiti un ziņojumiem, lai vairāk nekā līdz šim ņemtu vērā vietējās un teritoriālās īpatnības;

22. uzskata, ka ir svarīgi, lai priekšlikums neradītu tiešus ziņošanas pienākumus un administratīvo slogu ne publiskās pārvaldes iestādēm valstu, reģionālajā un vietējā pārvaldības līmenī, ne arī uzņēmumiem, MVU un mikrouzņēmumiem;

***LULUCF* nozares datu kvalitāte**

23. atzīmē, ka daudzveidīgā un mainīgā zemes izmantošana Eiropā neizbēgami ir radījusi atšķirīgas un neviendabīgas pieejas, un tāpēc ir nepieciešama stingra un koordinēta dalībvalstu datu kvalitātes saskaņošana un standartizācija, turklāt jāņem vērā ne tikai valstu raksturīgās iezīmes, bet arī reģionālās un vietējās īpatnības un apstākļi, kā arī to attīstības dinamika; šajā saistībā ierosina izmantot pieredzi, kas gūta, izmantojot tādus instrumentus kā Pilsētas mēru pakta iniciatīvas dalībnieku lietotās emisiju pārskatu sagatavošanas metodes, un saistīt šo pieredzi ar pašreizējiem pūliņiem izstrādāt elastīgus, viegli lietojamus un ticamus rādītājus vietējo un reģionālo emisiju mērījumiem Globālā Mēru pakta ietvaros;

24. pauž bažas par Kioto protokola beigu termiņu 2020. gada beigās. Tāpēc Eiropas Savienībā vajadzēs turpināt *LULUCF* nozares pārvaldību. Patlaban to īsteno ar Lēmumu par *LULUCF* (529/2013/ES). Šis lēmums jau tiek īstenots, un ar tā palīdzību līdz 2020. gadam tiks izveidotas pilnveidotas uzskaites sistēmas. Tā kā nav tiesiskā regulējuma, kas šo īstenošanu konsolidētu un noteiktu, kādi noteikumi būs piemērojami pēc 2020. gada, *LULUCF* nozare vispārējā satvarā visā ES varētu tikt iekļauts atšķirīgi. Atšķirīgi ziņošanas un uzskaites noteikumi dažādās dalībvalstīs atstātu negatīvu ietekmi uz optimālu vienotā tirgus darbību;

Vietējo un reģionālo pašvaldību svarīgā nozīme *LULUCF* pārskatos

25. atzīst, ka *LULUCF* pārskatu noteikumi, kas balstīti uz 2006. gada IPCC procedūru, neatspoguļo jaunākās metodes. ES būtu būtiski jāpilnveido pārskatu procedūra, lai tā būtu precīzāka un ātrāka, bet vienlaikus jāsauglabā sistēmas vienkāršība un pārredzamība. Šajā jomā reģioniem un pilsētām ir nozīmīga, pat izšķiroša loma, lai nodrošinātu *LULUCF* pārskatiem vajadzīgo informāciju gan uzraudzības, gan arī prognozēšanas jomā;

26. uzsver, ka atbalsta struktūras, kas veicina pakāpenisku uzlabošanu, šķiet daudzsoļš attīstības faktors. Komiteja varētu palīdzēt izveidot šādu labvēlīgu vidi, lai attīstītu pilsētu un reģionu spēju vākt, analizēt un apkopot ar LULUCF saistītos datus atbilstīgi IPCC procedūras galvenajiem principiem, t. i., saskaņotībai, salīdzināmībai, pilnīgumam, precizitātei un pārredzamībai;

27. uzskata, ka Eiropas Komisijai sadarbībā ar RK būtu jāizstrādā pamatnostādnes, lai izstrādātu vietējo un reģionālo pašvaldību rīcības protokolu datu vākšanas jomā, kā arī vienotus metodoloģiskos standartus vietējās informācijas iesaistīšanai un vērā ņemšanai, paturot prātā līdzsvaru starp precizitāti un izmaksu efektivitāti, kā arī administratīvā sloga samazināšanu. Lielāku precizitāti noteikti varēs panākt tikai tad, ja tiks iesaistīti vietējā un reģionālā līmeņa eksperti;

Plaša ieinteresēto personu loka iesaistīšana

28. atzīmē, ka pieeja, kas ietver daudzu ieinteresēto personu iesaistīšanu, ir ne tikai lietderīga, lai panāktu vienotu izpratni par klimata pārmaiņām un plānotu LULUCF, bet palīdz arī palielināt pārredzamību un pārskatatbildību, kā arī uzlabot sociālās un ekonomiskās ietekmes novērtēšanu vietējā un reģionālajā līmenī un vislabāko risinājumu atrašanā un daudzveidības palielināšanā nozarēs;

29. uzskata, ka LULUCF iekļaušanā klimata politikas satvarā īpaši jāņem vērā mežsaimniecības un lauksaimniecības nozares, kā arī mājokļu attīstības, atkritumu apsaimniekošanas un mazapjoma rūpniecības ieguldījums paraugprakses ieviešanā un kontroles mehānismu efektivitātes nodrošināšanā. Ļoti svarīga un izšķiroša nozīme ir ātrām un konkrētām atsauksmēm no nozarēm gan regulas apspriešanas, gan īstenošanas laikā;

Finansējums

30. uzsver, ka finansēšanas iespējas ir pastāvīgi, mērķtiecīgi un decentralizēti jāpaplašina, virzot tās uz vietējo un reģionālo līmeni, kur šīs iespējas varētu aktīvāk izmantot, lai papildinātu privātā sektora un kredītiestāžu piešķirto finansējumu. Papildus valsts un ES finansējumam dotāciju un līdzfinansējuma veidā varētu apsvērt iespēju uzlabot vietējo un reģionālo pašvaldību kredītpēju un iespējas videi draudzīgu iniciatīvu īstenošanai. To var panākt ieviešot izmaiņas tiesību aktos vai apvienojot pilsētas, kuras nav pietiekami lielas, lai iegādātos, piemēram, obligācijas.

Briselē, 2017. gada 23. martā

*Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētājs*

Markku MARKKULA

ISSN 1977-0952 (elektroniskais izdevums)
ISSN 1725-5201 (papīra izdevums)

Eiropas Savienības Publikāciju birojs
2985 Luksemburga
LUKSEMBURGA

LV